Türk-İş

SAYI : 90

TÜRKİYE
İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

Türk-İş

AYLIK DERGİ

AĞUSTOS
1970
YIL : 8
SAYI : 90

FİATI : 250 Krş.
BİR YILLIK
ABONE : 25.00 TL.

Türk-İş adına sahibi
SEYFİ DEMİRSOY

Yazı İşleri Müdürü
ÜLKÜ ARMAN

Fotoğraflar
Şehir Fotoğraf Ajansı
ADNAN HASKOKAR

Adres :
Türk-İş Genel
Merkezi
Bayındır sokak No. 8
ANKARA
Telefon : 17 91 36

- Türk-İş Dergisi Basın Ahlâk Yasasına uyar.
- Türk-İş Basın ve Halkla Münasebetler Merkezi tarafından hazırlanan Türk-İş Dergisinin bu sayısı, Ankara'da BAŞNUR Matbaasında dizilmiş, tertiplenmiş ve basılmış; klişeler, Doğan Klişede yapılmıştır.

SUNUŞ

Saygıdeğer
Türk - İş Okuru,

"Türkiye'de ilk defa olarak 150 bin işçi aynı anda greve gitmektedir. Yedi sendika ve federasyonumuzun bu ortak hareketini, üyemiz diğer bütün kuruluşlar da tamamen desteklemektedirler. Bu, kapsamı çok büyük işçi hareketi, Türk sendikacılığı için bir sınav niteliğindedir. İsteklerimizi elde etme oranı, bu sınavda başarı derecemizi gösterecektir.»

Yukarıdaki satırlar, Ağustos ayı ortalarında Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç tarafından düzenlediği basın toplantısında söylenmişti.

Yurt çapında geniş bir ilgi uyandıran bu toplu grev hareketi, günler geçtikçe anlaşmaların sağlanması ile iki sendikanın grevine kadar dayandı, daha sonra da büyük bir işçi kitlesi sözleşmeden yararlandı.

Dergimizin bu sayısında, toplu grev hareketini «Yurtta» bölümü içinde ele almamızın bir özelliği de, Türkiye'de ilk defa girişilen ve gerçekten tüm vatandaşların ilgisini uyandırması idi. Ama bunun da ötesinde, Türk-İş'e bağlı bir sendika, Şeker-İş, kendi işkolunda ilk kez bir grev yapıyordu ve bundan büyük bir başarı sağlamıştı. Bu konudaki haberlerimizi en geniş şekli ile göreceksiniz.

★

Ağustos ayının önemli olaylarından biri de hiç şüphesiz, Hükümetin aldığı devalüasyon kararı oldu. Kamuoyunda ve basında uzun bir süre para ayarlaması yapılacağı hakkında çeşitli söylentiler dolaşmış ancak bunun ne şekilde olacağı bir türlü kesinlik kazanmamıştı. 10 Ağustos günü bu beklenen karar açıklandı ve Türk lirası yüzde 66 oranında düşürüldü, dolar 15 liraya çıkarıldı. Piyasayı oldukça etkileyen bu para ayarlaması, çeşitli çevrelerin şiddetli muhalefeti ile karşılandı. Bu arada Türk-İş de karşı çıktı ve devalüasyondan sonra hiç vakit kaybedilmeden tedbirler alınmasını, aksi halde vatandaşların ve özellikle işçilerin bundan son derece zarar göreceğini açıkladı.

Devalüasyon kararının alınışı ve daha sonraki gelişmeleri, dergimizin bu sayısında ilgi ile izleyeceğiniz şekilde yer almıştır.

★

Uzun süre üzerinde büyük tartışmaların yapıldığı «Tarım Reformu» hakkında Tarım Bakanlığı hazırlıklarını sona erdirmiş ve ön tasarıyı Başbakanlığa vermiştir. Bu sayımızda tasarının gerekçesini ve bu konuda öngörülen tedbirleri okuma imkânını bulacaksınız.

Dergimizde, toplu sözleşmeler ve diğer haberler de yer almaktadır.

Saygılarımızla

Kanun değişikliği ve yargı organı kararları

«Sendikacılık çok yararlı bir akımdır ve işçi ve işveren ilişkilerinin bugün için vazgeçilmez bir koşulu niteliğindedir. O halde, sendikacılığın gelişmesi için sendikalaşmış işçilere bir takım kazançlı durumlar sağlamak, işçileri sendika kurmaya ve sendikaya girmeğe zorlama olarak nitelendirilemez. Bu olsa olsa bir heveslendirme yoludur ki, Anayasanın bunu yasaklamış olması söz konusu değildir.» (Anayasa Mahkemesi Kararı)

HALİL TUNÇ
Türk-İş Genel Sekreteri

Kanun koyucu ne kadar iyi niyetli olursa olsun, konuyu ne kadar incelemiş bulunursa bulunsun, yine de dörtbaşı mamur bir kanun çıkaramaz. Kanunun çıkışından sonra uygulamada öyle aksaklıklar, hatıra gelmeyen öyle eksiklikler görülür ki, bunlar karşısında, kanunun işlemez hale gelmesi işten bile değildir. Bu durumlarda, kaza organı harekete geçer ve kanunların boşlukları mahkeme kararları ile, içtihatlarla doldurulur.

Günün birinde, kanun, edinilen tecrübelerin ışığında ve geçen süre içinde yargı organlarının verdikleri kararlardan da yararlanarak değiştirilir, gelişen şartlara uydurulur. Aslında yine de ideal bir kanun çıkarılmış olmayacaktır. Bu kanunda da aksaklıklar görülecek, yine yargı organlarına başvurmak gereği doğacaktır. Çünkü, zaman durmadan akıp gitmekte, şartlar durmadan değişmektedir. Hele kanun sosyal hayatımızla ilgiliyse, gelişme daha da hızlı olduğu için, kanunların aksaklıkları da aynı hızla ortaya çıkacaktır.

KANUN DEĞİŞİKLİĞİ VE YARGI ORGANI KARARLARI

274 Sayılı Sendikalar Kanunu ile 275 Sayılı Toplu Sözleşme Grev Kanunlarının yürürlüğe girmesinden sonra, kısa bir süre içinde aksaklıklar eksiklikler ortaya çıkmaya başlamıştır. Geçen yedi yıl içinde bu aksaklıklar ve eksiklikler, yargı organlarının verdikleri kararlarla giderilmeye çalışılmıştır.

274 Sayılı Sendikalar Kanunu değişikliği hazırlanırken, kanun koyucu uygulamada görülen aksaklıklara bakmış, yargı organlarının bu aksaklıkları ne gibi kararlarla doldurmaya çalıştığını incelemiş ve değişikliği bu kararların ışığında gerçekleştirmiştir.

Denilebilir ki, Sendikalar Kanununda yapılan değişikliklerin hemen hepsi, yargı organlarının kararlarına dayanmakta ve zaten uygulanagelmektedir.

Bu değişikliklere de kısaca bir göz atalım.

İŞÇİNİN SENDİKADAN İSTİFASI

Sendikalar Kanununda yapılan değişikliklerden tartışma konusu olan bir diğer husus da, sendikadan istifa eden işçinin, istifasını sendikaya noter yolu ile göndermesi zorunluğudur.

Aslında bu hüküm, bugün bütün sendikaların tüzüklerine girmiş, yıllardır uygulanagelmiştir. İşin ilginç yönü, sendikadan ayrılan işçinin istifasını mutlaka noter kanalı ile göndermesi zorunluğunun, ilk defa Disk üyesi sendikaların tüzüklerinde yer almış bulunmasıdır. İşçilerin sendikadan kopmasını önlemek için konulan bu hükme karşı 1966 yılında dava açılmış, konu Yargıtayda ele alınmış ve yüksek mahkeme bu hükmün tüzüklerde yer alıp uygulanabileceği yolunda şu kararı vermiştir. (1)

> «Sendikalar Kanununun «her üye istediği zaman üyesi bulunduğu mesleki teşekkülden çekilebilir. Çekilme yazı ile olur» hükmünü öngören 6. maddesinin 1. bendindeki, «Çekilme yazı ile olur» kayıt ve şartının tüzük hükmünü zedelediğinden söz edilemez. Zira, tüzükte yer alan yazılı çekilme isteğinin noter kanalı

ile veya üyenin şahsen müracaatı suretiyle yapılması kaydı, çekilme isteğinin sendika mensubuna ait olup olmadığını, bir yanılma veya aldanma bulunup bulunmadığını açık ve seçik şekilde tesbit bakımından bir belgelendirme (tevsik etme) şartıdır».

Bu karar üzerine, bütün sendikalar tüzüklerini bu yolda değiştirmiş ve hükmü uygulayagelmişlerdir. Sendikalar Kanunu değiştirilirken, yargı organının uygulanmakta olan bu kararı da yasaya konulmuştur. Şimdi, bu hükmün de Anayasa'ya aykırılığı, işçilerin sendikalardan ayrılmasının güçleştirilmek istendiği öne sürülmektedir. Eğer, bu görüş geçerli ise, bile, herhalde tüzüklerinde yıllardır bu hükmü taşıyanların şikâyetçi olma hakları yoktur.

SENDİKASIZ İŞÇİNİN TOPLU SÖZLEŞMEDEN YARARLANMASI

Kanun değişikliğinin bir diğer tartışma konusu, sendikasız işçinin toplu sözleşmeden yararlanmak için sözleşmeyi yapan sendikanın muvafakatini almak ve dayanışma aidatı ödemek zorunda bırakılmasıdır. Aslında bu da yeni bir hüküm değildir; yıllardır uygulanagelmekte ve bir Yargıtay kararına dayanmaktadır.

Yargıtay 9'uncu Hukuk Dairesi 1964 yılında şu gerekçeyle bu hükmün uygulanmasını sağlamıştır. (2)

«275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasasının 7. maddesinin 3. fıkrasında yapılan bir toplu iş sözleşmesinde taraf işçi teşekkülünün mensubu olmayıp o toplu iş sözleşmesinin uygulandığı işyerlerinde çalışan işçilerin, bu toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmesi taraf işçi teşekkülüne ve bu işçi teşekkülünce tesbit edilecek bir dayanışma aidatını her ay ödemeleri gerekeceği bildirilmiştir. Ancak; 274 sayılı Sendikalar Yasasının 21. maddesinin konu ile ilgili 1. fıkrasında işçi teşekkülünün kendi faaliyetleri sayesinde mensubuna sağladığı hakların o teşekkülün mensubu olmayanlara teşmili, söz konusu teşekkülün yazılı muvafakatına bağlı olduğu belirtilmiştir. Ve aynı maddenin son fıkrasında da yalnız 275 sayılı Yasanın 8. maddesindeki teşmil kararnamesi ayrık tutulmuştur. Böylece toplu iş sözleşmesi yapan işçi teşekkülünün mensubu olmayan davacının yalnız dayanışma aidatını her ay ödemeye hazır olduğunu bildirmesile toplu sözleşmenin sağladığı haklardan yararlanması mümkün olmayıp söz konusu işçi teşekkülünün de muvafakatını alması gerekmektedir. Bu düşüncenin doğruluğunu anılan Yasalara ilişkin Senato ve Millet Meclisi tutanaklarında geçen konuşmalar da desteklemektedir.»

Anayasa Mahkememiz de ayni yönde bir karar vermiş ve «sendikacılığın gelişmesi için sendikalaşmış işçilere bir takım kazançlı durumlar, sağlamanın, işçileri sendika kurmaya veya sendikalara girmeye zorlama olarak nitelendirilemeyeceğini» belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesinin bu kararı da aynen şöyledir (3):

«Her ne kadar uluslararası çalışma örgütü eylemli işçi topluluklarına da toplu sözleşme yetkisi tanınmasını sağlık vermekte ise de, sendikacılığın günden güne gelişmekte olduğu ülkemizde böyle bir yetkinin tanınmasına yer yoktur ve böylelikle işçiler sendikalaşma yoluna dolayısıyle götürülmüş olacaklardır. Bu durum işçileri belli bir sendikaya girmeye zorlama anlamına gelmez ve böylece sendikalar isteğe bağlı olarak kurulmasını ve istekle sendikalara girilmesini öngören Anayasa'mızın 46 ncı maddesine aykırılık söz konusu edilemez. Gerçekten, sendikacılık çok yararlı bir akımdır ve işçi ve işveren ilişkilerinin bugün için vazgeçilmez bir koşulu niteliğindedir. O halde sendikacılığın gelişmesi için sendikalaşmış işçilere bir takım kazançlı durumlar sağlamak, işçiler sendika kurmaya veya sendikaya girmeğe zorlama olarak nitelendirilemez. Bu olsa olsa bir heveslendirme yoludur ki Anayasa'nın bunu yasaklamış olması söz konusu değildir.»

SENDİKALARIN DENETİMİ

Sendikalar Kanunu değişikliğinin getirdiği bir diğer hüküm de sendika yöneticilerinin ücret ve yolluklarının üst sınırının, ençok üyeye sahip konfederasyonca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenmesidir. Buna paralel olarak da sendikaların, bağlı bulundukları konfederasyonlarca denetlenmesi hükmü getirilmiştir. Kamuoyuna pek aksettirilmemiş olmakla beraber, özellikle Türk-İş bünyesi dışındaki sendika yöneticilerinin en büyük tepkisi bu hükme karşı görülmüştür.

Bugün sayısı bin'i aşan ve büyük kısmı toplu sözleşmelerle işçiyi satan sarı sendikaların yöneticilerinden birçoğu, bir yandan işçiden aldıkları ödentileri, öbür yandan işverenlerden el altından sağladıkları gelirleri, her türlü denetimden uzak bildiklerince harcamaktadırlar. Bunların, yurdumuzun koşullarına göre, astronomik sayılabilecek maaşları vardır. Bu durum, sadece işçilerin değil, kamuoyunun da tepkisiyle karşılanmakta ve «sendika ağası» sözü gittikçe yaygınlaşmaktadır. Dürüst sendikacıları bu ithamdan kurtarmak sendikacılığımızın gelişmesine engel olan bu durumu önlemek zamanı çoktan gelmiştir. Sendikalar Kanunu değişikliği bu amaca yönelmiştir. Ençok üyeye sahip konfederasyon bir yönetmelik hazırlayacak ve hiçbir sendika yöneticisi bu yönetmelikte gösterilen miktarın üstünde ücret ve yolluk alamayacaktır. Yönetmelik kamuoyuna açıklanacağı için, herkes, sendika yöneticilerinin en çok ne ücret alabileceklerini bilecektir. Bir açıklık rejimi olan demokrasilerde, bu hükmü kadar olağan hiçbirşey olamaz.

Herhalde bu hükme karşı şikâyetler en hafif tabiriyle, iyi niyetten, dürüstlükten yoksun sayılmalıdır.

Bunun yanısıra, sendikaların denetimi konusunda getirilmiş olan hüküm de yine bir Anayasa Mahkemesi kararına dayanmaktadır. 1967 tarihli Anayasa Mahkemesi kararında aynen şu satırlar yer almaktadır. (4) :

«Bu tür kuruluşların Anayasa'da yer almış temel ilkelere aykırı çalışmalarda bulunup bulunmadıklarını, şu veya bu siyasi partiye araç olarak Türkiyede sınıf kavgasını kışkırtmak istiyenlere yardım edip etmediklerini izlemek, demokratik sosyal hukuk devleti içinde hükümetin başta gelen görevidir.

Siyasi Partileri demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsuru sayan Anayasanın 57. maddesinde, bunları gelir kaynakları ve giderleri hakkında Anayasa Mahkemesine hesap vermekle yükümlü tutarak mali denetime tabi tutmuştur.

Böyle bir Anayasa düzeni içinde siyasi partiler gibi ekonomik ve sosyal hayatımızda önemi açık olan sendikalar ve sendika birliklerinin de gözetime bağlı tutulmaları, gelir ve giderlerini açıklamaları Anayasamızın sözüne ve özüne aykırı sayılmaz.»

VE SONUÇ

Görülmektedir ki, Sendikalar Kanunu değişikliği üzerinde koparılmak istenen fırtına, değişikliğin Anayasa'ya aykırılığı iddiaları gerçekleri yansıtmamaktadır.

Birçoğu Anayasa Mahkemesi, öbürleri de yargı organları kararlarına dayanan ve yıllardır uygulanagelen değişikliklerin Anayasaya aykırı olduğunu söyleyebilmek iyi niyetli kişiler için gerçekten zordur.

Kamuoyunu hazırlamakla görevli olanlar, ön yargıları bir yana bırakıp, bütün bu gerçeklerin ışığında konuyu yeniden incelerlerse, varacakları sonuç, bu görüşü doğrular nitelikte olabilecektir.

Bu gerçekler ortaya koymuş bulunmaktadır ki, bu kanun yüzünden çıktığı öne sürülen olayların asıl nedeni, kanun değişikliği değildir. Olayların temelinde, değişik bir sendikacılık anlayışı yatmaktadır ve bu, daha önce de belirtildiği üzere, batılı sendikacılık anlayışına tamamen karşı bir anlayıştır.

Türk-İş, Sendikalar Kanunu değişikliğini savunma durumunda değildir ve zaten güçlenmek için de böyle bir değişikliğe ihtiyacı yoktur. Bugün, Türk-İş, bütün yurtta işçi adına söz söylenebilecek tek kuruluş niteliği kazanmıştır. Türk-İş'in bu güce erişmesinde ne yasalar, ne yasa değişiklikleri rol oynamıştır : bunda en büyük etken, yasalardan da, yasa değişikliklerinden de önemli olan, işçinin güveni ve sevgisidir.

Bu görüşlerin ışığında, Türk-İş, olayların altında yatan asıl nedenin Sendikalar Kanunu değişikliği olmadığının, yakın bir gelecekte kamuoyu tarafından da anlaşılacağı inancındadır. Bu durumda, artık Türk-İş'in savunacağı görüş, daha önce de öne sürdüğü gibi, sendika hareketi düzenleyen bir Sendikalar Kanununun yürürlükte bulunmasının gereksizliği olacaktır.

---

(1) Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 23.11.1966 tarih E. 9/1144, K. 299 sayılı kararı.

(2) Yargıtay 9 uncu Hukuk Dairesinin 3.12.1964 tarih E. 8458, K. 7983 sayılı kararı.

(3) Anayasa Mahkemesinin 19.10.1967 tarih E. 963/337, Karar 967/31 sayılı kararından.

(4) Anayasa Mahkemesinin 27.9.1967 tarih E. 963/336, Karar 967/29 sayılı kararından.

ŞEKER - İŞ SENDİKASININ TARİHİ GÜNÜ
Şeker sanayiinde ilk grev...

Yurtta

Türk İşçi Hareketinin büyük dayanışması...

TÜRK-İŞ'E BAĞLI 7 KURULUŞ AYNI ANDA GREVE GİTME KARARI ALDI. ŞEKER-İŞ İLK GREVİNİ YAPTI

25 Ağustos günü saat 10 sıralarında, Etimesgut'taki Ankara Şeker Fabrikasının önüne yanaşan siyah renkli bir otomobilin etrafı büyük bir kalabalık tarafından sarıldı. Aynı anda davul ve zurnalar çalmağa, birkaç kişi meydana çıkıp milli oyunlar oynamağa bağladı. Siyah otomobilden inen, esmer kıvırcık saçlı kişi, tezahüratla karşılandı ve doğruca işçilerin arasına girerek teker teker ellerini sıktı, daha sonra üzerine grev gömleğini giydi.

Bu, esmer kıvırcık saçlı kişi Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'tu ve Türkiye'de kendi işkollarında ilk defa grev yapan şeker sanayii işçilerinin arasında idi. Tunç daha sonra fabrikanın içine girdi, buradaki sendika binasında işçilerle bir görüşme yaptı. Hepsinde büyük bir heyecan ve kararlılık göze çarpıyordu...

BÜYÜK GREV HAZIRLIĞI

25 Ağustos'ta başlayan grevden çok önce ,Türk İşçi Hareketi yönünden oldukça önemli günler yaşandı. Ağustos ayının başlarında, Türk-İş'e bağlı kuruluşlardan yedisi, toplu iş sözleşmesi görüşmelerini yürütmekte idiler. Bunlar, Tek Gıda-İş Sendikası, Yol-İş Federasyonu, Şeker-İş Sendikası, Likat-İş Sendikası, Besin-İş Sendikası, Tes-İş Federasyonu ile Ulaş-İş Federasyonları idi. Bu yedi işçi kuruluşu, toplam 160.300 işçinin yararlanacağı toplu sözleşme görüşmelerinin başarılı şekilde geçmesi için büyük çaba göstermekteydiler. Ne varki, aynı çabayı işveren göstermek şöyle dursun, adeta bütün anlaşma kapılarını kapar durumda idi.

Ağustos ayının başlarında Sendika ve Federasyon başkanları Türk-İş'in çağırısı üzerine bir toplantı yaptılar. Uzun süren bu toplantıda, işçi kuruluşlarının ortak hareket etmeleri ve grev gününün Türk-İş tarafından tesbit edilmesi kararı alındı.

Bu karar, Türk işçi Hareketinin en büyük grevini ilân ediyordu.

ÇALIŞMALAR BAŞLIYOR

Türk-İş'in bu konudaki açıklamasından sonra, sendika ve federasyon başkanları Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un başkanlığında kurulan komitede çalışmalara başladılar. 6 Ağustos'ta yapılan ilk toplantıda, uyuşmazlıkların kanuni prosedüre uygun olarak süratle sonuçlandırılması, bundan

sonraki görüşmelerin ve gerekirse yetkililerle temasın komite tarafından yapılması kararı alındı. Toplantıda ayrıca, grev gününün tesbiti ve grev hazırlıkları da görüşüldü.

KOMİTENİN İKİNCİ TOPLANTISI

160 bin işçinin yedi kamu kuruluşuna ait işyerlerinde yapacağı grevle ilgili hazırlıkları görüşmek üzere Komite 11 Ağustos'ta ikinci toplantısını yaptı. Komite bu toplantısında, devalüasyon ve zamlar üzerinde durdu, toplu sözleşme görüşmelerinde istenen ücret artışı ve diğer sosyal hakları, son ekonomik kararların ışığında gözden geçirdi ve fiyat artışları ile satmalma gücünü de dikkate alarak, gerekli kararları tesbit etti.

Komite, uyuşmazlıkların hangi safhada olduğunu ve uyuşmazlıklarla ilgili gelişmeleri de gözden geçirdi ve olumlu bir gelişme olmadığını tesbit ederek, grev hazırlıklarına hız verilmesini kararlaştırdı.

UYUŞMAZLIKLAR

Tesbit edildiğine göre, Şeker-İş Sendikası şeker fabrikalarında, Tek Gıda-İş Sendikası Tekel Genel Müdürlüğünde Tes-İş Federasyonu Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü işyerlerinde kanunu prosedürü tamamlayarak grev kararı aldı.

Yol-İş Federasyonu ise, 12 Ağustos'ta toplanacak Yönetim Kurulunda gerekli işlemleri tamamlayacak ve grev kararı alacaktı. Besin-İş Sendikası Et ve Balık Kurumu işyerlerindeki grevi için dört gün sonra karar alacağını bildirdi. Likat-İş Sendikası ile Ulaş-İş Federasyonu'nun uyuşmazlıkları ise, Uzlaştırma Kurulu safhasında bekliyordu. Bu durum karşısında, Komite, dört gün sonra yapacağı toplantıda son durumu gözden geçirip, greve başlama tarihini bir basın toplantısı ile kamuoyuna açıklama kararı aldı.

TUNÇ'UN BASIN TOPLANTISI

15 Ağustos cumartesi günü Türk-İş Genel Merkezinde hummalı bir çalışma göze çarpıyordu. O gün, yedi kamu kuruluşundaki grev tarihi açıklanacak ve nedenleri duyurulacaktı.

Basın toplantısını Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç yapıyordu ve çok sayıda basın, radyo ve televizyon muhabiri saat 10 da uzunca bir masanın etrafında yer almışlardı.

Tunç, grev komitesi adına yaptığı basın toplantısında, işçi kuruluşlarının ortak hareketlerini Türk sendikacılığı için bir «sınav» olarak niteliyor ve şöyle diyordu:

«Türkiyede ilk defa olarak 150 bin işçi ayni anda greve gitmektedir. Yedi sendika ve federasyonumuzun bu ortak hareketini, üyemiz diğer bütün kuruluşlar da tamamen desteklemektedirler. Bu, kapsamı çok büyük işçi hareketi, Türk sendikacılığı için bir sınav niteliğindedir. İsteklerimizi elde etme oranı, bu sınavda başarı derecemizi gösterecektir.

Türk-İş'in bugüne kadar uygulayageldiği politika, toplum çıkarlarının işçi çıkarları ile birlikte gözetilmesi yönünde olmuş, hatta toplum çıkarları işçi çıkarlarından ağır bastığında, işçiler, toplum adına fedakârlık yapmayı kabul etmişlerdir. Bu politikanın olağen bir sonucu olarak da Türk-İş, grevi, bir gaye değil, amaca ulaşmak için bir vasıta saymış, uyuşmazlıklarda son, ama en son çare olarak grev silahını kullanmayı düşünmüştür. Nitekim, Toplu Sözleşme Grev Kanununun çıkışından bu yana geçen yedi yıl içinde bu işkollarından beşinde ilk defa greve gidilmektedir.

150 bin işçinin katılacağı greve de bu görüşün ışığında ve bütün uzlaşma imkânları arandıktan sonra karar verilmiştir.

Çok makûl olan tekliflerimizin kabul edilmemesi, bizi bu genişlikte bir grev yapmaya zorlamıştır.

GREVİN BAŞLANGIÇ TARİHİ

Yedi ayrı işkolunda çalışan 150 bin işçi 25 Ağustos 1970 Salı günü yurdun her yanında greve başlayacaktır.

Grevlerle ilgili bütün hazırlıklarımız tamamlanmak üzeredir.

Kritik sektörlerle yapılacak olan bu grevin doğuracağı ekonomik sorunların çok büyük olacağını bilmekteyiz. Bu yüzdendir ki, grev kararımızı vermeden, son ana kadar bir anlaşmaya varabilme umudu besledik. Ancak anlaşma umudu, yerini, işçinin bütçesine indirilen ağır darbelerle umutsuzluğa bıraktı.

TUNÇ, GREV KOMİTESİ ADINA BASIN TOPLANTISINDA KONUŞUYOR
25 Ağustos 1970 bir «sınav» günü

ŞEKER - İŞ SENDİKASINDA GREV HAZIRLIĞI

Hummalı bir çalışma...

Bu durum karşısında, toplu sözleşmelerde istediğimiz ücret artışları işçiyi biraz daha iyi bir hayata kavuşturmaya değil, sadece mevcut durumlarını muhafaza etmeye yetecek oranda bulunmaktadır.

TES - İŞ FEDERASYONUNUN GREV KARARI

Büyük bir dikkat ve azim...

Ücret artışı isteklerimiz, tam bir sorumluluk duygusu içinde hazırlanmış, buna rağmen, işveren kuruluşlar tarafından itibar görmemiştir. Her zaman söylediğimiz gibi, iyi niyet tek taraflı olarak kalırsa, olumlu bir sonucu varmak olanağı bulunamaz.

Bu uyuşmazlıkta da böyle olmuş, bizim bütün iyi niyetli davranışlarımız, boşlukta kalmış : bizim yurt ekonomisi bakımından hissettiğimiz sorumluluk ,işveren durumdaki kuruluşların işçiye karşı gösterdikleri sorumsuzluktan başka bir mukabele görmemiştir.

Bu durumda, artık bizim için yapılabilecek tek hareket, 25 Ağustos'u beklemek olacaktır.

UYUŞMAZLIKLAR

Greve gidecek yedi işçi kuruluşumuz şunlardır :

Yol-İş Federasyonu, Tek Gıda-İş Sendikası, Tes-İş Federasyonu, Şeker-İş Sendikası, Besin-İş Sendikası, Ulaş-İş Federasyonu, Likat-İş Sendikası.

Bunlardan Ulaş-İş Federasyonu ile Likat-İş Sendikasının grev için gerekli kanuni işlemleri ancak, 25 Ağustos'tan bir-kaç gün sonra tamamlanabilecek ve bu kuruluşlar da derhal, grev yapan diğer sendika ve federasyonların yanında yerlerini alacaklardır.

Toplu sözleşme görüşmelerinde sosyal haklarla ilgili dileklerimiz, uyuşmazlık konularından birini teşkil etmiş, ancak, anlaşmazlığımız ücretler de düğümlenmiştir.

Şimdi greve gideceğimiz yedi kuruluşla olan ücret anlaşmazlıklarımız hakkında kısaca bilgi vermek istiyorum.

KARAYOLLARINDA

Karayolu Yapım, Bakım, Onarım İşçi Sendikaları Federasyonu ile Karayolları Genel Müdürlüğü arasında yapılan toplu sözleşme görüşmeleri de uyuşmazlıkla sonuçlanmış ve Karayolları Genel Müdürlüğüne ait bütün işyerlerinde grev kararı alınmıştır. Yol-İş Federasyonu, 10 lira ücret zammı istemiş, işveren ise sadece 3 lira vermeyi kabul etmiştir. Ücret uyuşmazlığının yanı sıra, Federasyonun kabulünü istediği, işçi ücretlerinin zamanında verilmesi hükmü de Genel Müdürlük tarafından reddedilmiştir. Yine, yıllardanberi «muvakkat» adı altında daima olarak çalıştırılan işçilerin daimî kadroya alınması dileği de Genel Müdürlükçe kabul edilmemiştir.

Toplu sözleşmenin kapsamına 40 bin işçi girmekte ve bunların ücret ortalaması 28 lira bulunmaktadır.

Grev, Türkiyede bütün yol yapımı, bakımı, yol makineleri tamiratı, köprü yapımı işlerini durduracaktır.

Karayollarında başlayacak grev, yolların bakımsız kalması yüzünden, şehirler arası karayolu ulaşımını da aksatacak ve ulaşımın kısa bir süre içinde tamamen durmasına yol açacaktır.

TEKEL GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDE

Tek Gıda-İş Sendikası ile Tekel Genel Müdürlüğü arasında yapılan toplu sözleşme görüşmelerinde, sendikamız, yövmiyelere 10.40 lira zam istemiş, Genel Müdürlük ise, sadece 480 kuruş vermeyi kabul etmiştir. Bu Genel Müdürlüğe bağlı işyerlerinde işçi ücreti ortalaması 28 liradır.

Tek Gıda-İş Sendikasının toplu sözleşmesi 67 bin işçiyi kapsayacaktır.

Grevin başlaması ile, bütün yurtta, sigara, içki, çay üretimi, depolanması ve satışı tamamen duracaktır. Bayilerde mevcut, sigara, içki ve çay bir-iki gün içinde tükeneceğinden, grevin başlamasından en geç iki gün sonra, piyasada tekel maddesi bulmak imkânsız olacaktır.

Bu grevin bir diğer yönü de devletin uğrayacağı zarardır. Devlet, tekel maddelerinin satışından ortalama olarak günde 16,5 milyon lira kazanmaktadır. Grevin devam edeceği her gün devlet bu kazançtan yoksun kalacaktır.

DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDE

Türkiye Enerji, Su, Gaz, YSE ve DSİ İşçi Sendikaları Federasyonu ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü arasında yapılan işyerleri seviyesindeki toplu sözleşme görüşmeleri de uyuşmazlıkla sonuçlanmış ve Federasyon grev için gerekli kanuni işlemleri tamamlamıştır.

14 300 işçiyi kapsayacak sözleşmenin ücretlerle ilgili bölümünde Federasyon, işkolu seviyesinde alınan 2,2 lira zamma ilâveten 5 lira ücret artışı istemiş, buna karşı işveren sadece 3 lira vermeyi kabul etmiştir.

Grev Türkiyedeki bütün sulama işlerinin durmasına sebep olacaktır.

ŞEKER FABRİKALARINDA

Şeker-İş Sendikası da Türkiye Şeker İşletmelerinde greve gitmek için bütün kanunî işlemlerini tamamlamıştır. Greve yol açan uyuşmazlık, sendikanın ücretlere 8 lira zam istemesine karşı, işletmenin sadece üç lira vermeyi kabul etmesinden doğmuştur. Bu işkolunda ortalama ücret 25 liradır. Sözleşmenin kapsamına 21 bin işçi girmektedir.

Grev sonucu, henüz kampanyanın başında bulunulmakta olmasına rağmen, pancar alımı, şeker üretimi, ispirto üretimi tamamen duracaktır. Yurdumuz yıllardanberi, şeker stokunun en düşük olduğu bir dönemde bulunmaktadır. Halen şeker stoku 117 bin tondur. Yaz aylarında meşrubat sanayiinin talebi yüzünden şeker tüketimi daha da arttığı için bu stok en fazla 1-1,5 ay içinde tamamen eriyecektir.

ET BALIK KURUMUNDA

Türkiye Besin-İş Sendikası ile Et Balık Kurumu arasında 2.500 işçiyi kapsayacak toplu sözleşme görüşmelerinden sendika, birinci yıl için 6, ikinci yıl için de 3 lira olmak üzere toplam 9 lira zam istemiş, buna karşı işveren 390 kuruş zam vermeyi kabul etmiştir. İşyerlerinde ortalama ücret 25 liradır.

Grev yüzünden Et Balık Kurumunun bütün işyerlerinde işler duracak, et kombinaları, soğuk hava depoları, Trabzon Balık Yağı ve Balık unu fabrikası çalışmayacaktır. Ayrıca et ihracatı da tamamen duracaktır.

DENİZCİLİK BANKASINDA

Türkiye Deniz Taşıtmacılığı İşçi Sendikaları Federasyonu (Ulaş-İş) ile Denizcilik Bankasında işkolu seviyesinde yapılan toplu sözleşme görüşmelerinde, Federasyon, yevmiyelere 8 lira zam istemiş; buna karşılık işveren sadece 166 kuruş vermeyi kabul etmiştir. Denizcilik Bankasında halen 20 lira asgari ücret uygulanmaktadır.

İŞÇİLER GREV İLÂNINI OKUYOR
Fedakârlık nereye kadar?

Ulaş-İş'in yapacağı toplu sözleşme kapsamına 11 bin işçi girmektedir.

Grev sonucunda, Denizcilik Bankasına bağlı bütün işyerlerinde işler duracaktır. Bu işyerleri, İstanbul Şehir Hatları, Liman Hizmetleri Denizyolları, Kıyı Emniyet ve Gemi Kurtarma, Çanakkale Arabalı Vapur, Van, Trabzon ve Giresun işletmeleridir.

Bu işletmelerde yapılacak grev sırasında, kılavuz kaptanlar ve romorkörler de çalışma-

yacağı için İstanbul ve Çanakkale boğazlarından yabancı bandıralı gemiler de geçemeyecek, İstanbul'un iki yakası arasında ulaşım tamamen duracaktır.

LİMAN TAHMİL VE TAHLİYE İŞLERİNDE

Türkiye Liman ve Kara Tahmil, Tahliye İşçileri Sendikası ile Denizcilik Bankası Genel Müdürlüğü arasındaki toplu sözleşme görüşmelerinde de anlaşmaya varılamamıştır.

Toplu sözleşme kapsamına 4.500 işçi girmektedir.

Grev yüzünden limanlardaki bütün yükleme ve boşaltma işleri duracaktır.

VERGİ DE KESİLİNCE...

Ücret artışı isteklerimiz değerlendirilirken, işçilerin ortalama ücretlerinin olsun, zam dileklerimizin olsun, brüt olarak hesaplandığını gözden uzak tutmamak gerekir. Bu ücret artışlarından sosyal sigortalar primi kesilecek, vergi kesilecek, damga resmi alınacak, eğer ücret 1200 lirayı geçiyorsa, tasarruf bonosu da kesilecektir.

Bu suretle de 10 liralık bir artıştan işçinin eline geçecek miktar 8,5 liradan bile az olabilecektir.

DEĞİŞMESİ GEREKEN ANLAYIŞ

Yurdumuzda belirli çevrelerin ve yönetici kadrolarının yıllardan, hatta yüzyıllardanberi süregeldiği için alışkanlık haline gelmiş bir anlayışları var. Bu anlayışın sonucu olarak, her türlü fedakârlık hep işçiden, köylüden beklenilmiş ve alınmış. Osmanlı Devletinin kuruluşunda hakim olan sosyal adalet anlayışı, giderek yerini hakim sınıfların büyük halk kitlelerini ezmesi anlayışına bırakmış; her türlü ekonomik yükümlülük, tarım işçisi olan köylüye yüklenmiş. Cumhuriyet döneminde de ayni şeyler devam etmiş ve halâ da devam etmekte.

Sanayi gelişip, işçi sınıfı genişledikçe, fedakârlık edenler arasında başköşeye işçiler geçirilmiş. Bugün, kendisinden fedakârlık beklenenlerin arasında memurlar ve küçük esnaf da yer alıyor. Yılların getirdiği bu, ««dar ve sabit gelirlilerin yurt ekonomisi adına fedakârlık etmeleri gerektiği» anlayışı çemberini artık kırmak lâzım geliyor. Çünkü çember, çok daraldı ve boğazlarımızı iyice sıkmaya başladı.

GREVİN İLK GÜNÜ
Lider omuzlarda...

FEDAKÂRLIK NEREYE KADAR SÜRECEK?

İşçinin, köylünün, memurun, kısacası dar ve sabit gelirli büyük halk kitlelerinin fedakârlığı nereye kadar sürecektir? Bu, yurdumuzun en acele cevap bekleyen sorusu hâline gelmiştir.

Bir hafta önce ilân edilen devalüasyon ve zam kararları üzerine açıklanan bütün görüşlerin birleştiği bir nokta var: Devalüasyon fiyat artışlarına yol açmamalı; fiyat artışları önlenemezse, enflâsyona gidilir.

Bir haftalık uygulama ise, zamların birbirini izlediğini ve izlemeye devam edeceğini gösterdi. Sanayici kârından fedakârlık etmek istemeyecek, kazancı biraş azalmışsa, ya da paranın değerinin düşmesi karşısında kârının para olarak değeri eksilmişse, kazancını ve kârının değerini en az eski seviyesinde tutmak için mamullerine derhal zam yapacak; tüccar onu izleyecek, ama, bu mamulleri daha fazla para verip almak durumunda olan büyük halk kitleleri, işçiler, zam istediler mi, onlara «Siz fedakârlık edin» denilecek. Bu anlayışı en kısa zamanda terketmek gerekiyor. Yoksa, bunalımların en tehlikelisi olan ekonomik bunalım, büyük bir hızla patlama noktasına yaklaşıyor.

«KARDAN FEDAKARLIK...»

Şu anda belirli bir noktada bulunuyoruz. Geçen zamanı geri çevirmek elimizden gelmeyeceğine göre, geleceği en iyi şekilde değerlendirmek bir

görev olarak karşımızda durmaktadır.

Devalüasyonun, enflasyon felaketine dönüşmemesi için, fiyatların artışını mümkün mertebe önlemek; işçi ve diğer dar gelirlilerin asgari, devalüasyondan önceki geçim seviyelerinde durabilmeleri için gerekli imkânları sağlamak.. Bugünün en önemli sorunu budur. Bunu gerçekleştirebilmenin tek çaresi de, iki kelimede toplanabilir: Kârdan fedakârlık...

Ticaret dengesinin sağlanması amacı taşıdığı öne sürülen devalüasyon kararının başarılı olması için, ihraç edecek üretim maddelerine sahip bulunmamız ve üretimi de hızla artırmamız gerekiyor. Üretimi hayat seviyesi gittikçe kötüye giden, pahalılığın acısını herkesten çok çekmekte olan, tezgâhının başında, evde aç bıraktığı ailesini okutamadığı çocuğunu, ayakkabısı olmadığı için aylardır evden çıkamayan eşini düşünen işçiyle mi artıracağız? Üretimi artırmanın başlıca yolu, işçiyi verimli çalışabilecek maddi ve manevi olanaklara kavuşturmaktır.

150 bin işçiyle greve gitmek üzere bulunduğumuz bır sırada bütün bu gerçekleri, samimi bir uyarı olarak açıklamayı ciddi bir görev saydık.»

İLK OLUMLU GELİŞME

Tunç'un basın toplantısından iki sonra, Tek Gıda-İş Sendikasının Tekel Genel Müdürlüğü ile yürütmekte olduğu görüşmelerde olumlu sonuç alındı ve uyuşmazlık giderilerek anlaşmaya varıldı.

Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, İstanbul'da Tekel Genel Müdürlüğü yetkilileri ile yaptığı görüşmeden sonra açıklamada bulundu ve her konuda tam bir anlaşmaya varıldığını bildirdi. Bu konuda yapılan açıklamaya göre, işçi ücretlerine günde 960 kuruş zam yapılması ve çocuk zamlarının 25 liraya çıkarılması, ayrıca çeşitli sosyal haklar verilmesi kabul edildi ve 67 bin işçi sözleşmeden yararlandırıldı.

YOL-İŞ FEDERASYONU İÇİN GÖRÜŞMELER

Türk-İş Genel Sekreteri İstanbul'dan 17 Ağustos'ta Ankara'ya döndü ve ertesi günü Karayolları işçilerinin uyuşmazlığını gidermek üzere ilgililerle temaslarına başladı.

Karayolları Genel Müdürlüğündeki görüşmeler çok uzun sürdü, ancak olumlu bir sonuca varmak mümkün olmadı. Türk-İş Genel Sekreteri Karayollarından ayrılırken basın mensupları ile ayaküstü bir görüşme yaptı ve «isteklerinden hiçbir şekilde taviz verilmeyeceğini, anlaşmaya varılmazsa 25 Ağustos'tan itibaren altı ayrı işkolunda greve başlanacağını tekrarladı daha sonra da **«görüşmekten hiçbir zaman kaçmayız. Bir anlaşmaya varabilmek için herkesle her zaman görüşmeye hazırız»** dedi.

TUNÇ HALAY ÇEKİYOR
Grev yerindeki neşe...

ALMAN SENDİKACILAR GREV GOZCUSU
Dayanışmanın en güzel örneği...

RAFET ALTUN'UN AÇIKLAMASI

Yol-İş Federasyonu Genel Sekreteri Rafet Altun da konu ile ilgili bir açıklama yaparak, anlaşmaya varılamadığı takdirde, Türk-İş ve Uluslararası Federasyon (PSI) un grevlerini bütün güçleri ile destekleyeceğini söyledi ve şöyle dedi:

«Yol-İş Federasyonu gibi ciddi ve ağır başlılığı ile çalışma hayatımızda yerini alan bir kuruluşun ufak tefek meselelerden dolayı bir grev harekatına tevessul etmeyeceği tabiidir. Kamu sektöründe yapılacak grevlerin memleket ekonomisine yapacağı olumsuz etkiyi hesaba katan ve zaten fakir olan milletimize daha çok ağır yük tahmil etmeyi istemeyen federasyonumuz yetkilileri, işverenin çok haklı ta-

leplerimize biraz olsun uymasını uzun bir süre sabırla beklemiştir.

1968 yılında akdedilen üçüncü dönem toplu iş sözleşmesinden bu yana geçen 2,5 yıllık süre içerisinde devlet konjöktür dairesinin verdiği bilgiden anlaşıldığına göre, toptan eşya fiyatlarında yüzde 18,9 artış olmuştur. Bu süre içerisinde milli gelirden ferd başına düşen miktarın ise yüzde 8 olarak arttığı düşünülürse, yeni hiçbir şey getirmesek dahi işçi ücretlerine yüzde 27 civarında bir zam yapılması hukuk devletine inananların kendiliğinden yapması gereken bir işlemdir.»

GREV HAZIRLIKLARI VE İKİ ERTELEME

Grevin başlamasından önce, bütün sendikalarda hazırlıklar son safhaya girdi. Görüşmeler de eksiksiz yapılmasına rağmen bir sonuç alınamıyordu. Bu arada hükümetin, Tes-İş Federasyonu ile Besin-İş Sendikasının grevlerini **«milli güvenliğe aykırı olduğu»** gerekçesiyle 30 gün ertelediği aynı gün yayınlanan **«Resmi Gazetede»** görüldü. Esasında toplu bir grev hareketini kırmak için beklenen bir karardı bu...

Grev tarihinden bir gün önceki bu erteleme kararı üzerine Türk-İş bir açıklama yaptı. Ertelemenin geçici bir tedbir olduğu kaydedilen açıklamada şöyle deniliyordu :

«Hükümetin, Tes-İş Federasyonu ile Besin-İş Sendikalarının yarın yapılacağını önceden ilân ettiğimiz grevlerini 30 gün ertelemesi, geçici bır tedbir olmaktan ileri gitmez Aslolan, işçilerin sosyal haklara kavuşturulması yolunda ciddi kararların alınmasıdır Uzun bir süredir bunu hükümetten beklememize rağmen, alışagelmiş alışkanlıklar henüz ortadan kaldırılamamıştır.

Hükümetin Tes-İş Federasyonu ile Besin-İş Sendikası grevini erteleyen kararlarının durdurulması ve kaldırılması yolunda Danıştay'a müracaat ederek haklarımızı savunacağız. Türk İşçi Hareketi, grev kararlarının alındığı günkü heyecan ve tutumundan zerrece bir kayba uğramamıştır.

Yarın başlayacak olan Yol-İş Federasyonu grevine 40 bin işçi, Şeker-İş Sendikası grevine de 21 bin işçi katılacaktır. Grevlerin başlamasından sonra, Türkiye'de bütün yol yapımı, bakımı, yol makinelerinin tamiratı ve köprü yapımı işleri ile şeker ve ispirto üretimi ve pancar alımı tamamen duracaktır.

Türk İşçi Hareketi, yarın iki kuruluşumuzda başlayacak olan grevleri bütün gücü ile destekleme kararı almıştır. Grevler haklarımızı alıncaya kadar devam edecektir. Bunun dışında bir görüş iltifat edeceğimiz bir hareket tarzı değildir.»

TES-İŞ'İN BİLDİRİSİ

Grev ertelemesi üzerine Tes-İş Federasyonu da bir bildiri yayınladı, grevin milli güvenlik ve sağlık nedenlerine bağlanmasını kınadı.

Bildiride şöyle deniliyordu :

«Federasyonumuz İcra Kurulu 73 işyerinde yarın başlayacak grevimizle ilgili hükümetin erteleme kararını incelemiş ve aşağıdaki hususların kamuoyuna duyurulmasına karar vermiştir.

Federasyonumuz, 73 işyerinde uygulanacak grevin ne milli güvenlikle, ne de genel sağlıkla ilgili bulunmadığı kanısındadır.

TES-İŞ Federasyonu, milli güvenlik ve genel sağlık gibi önemli konularda, bugüne kadarki tutumu ile ne derece hassas olduğunu göstermiştir. Milli güvenliğin ve genel sağlığın sarsılmasına bozulmasına kesinlikle karşı olan TES-İŞ, mutlak haklı taleplerinin kabul edilmemesi nedeni ile greve gitme kararı almıştır. Uygulanacak grevin, milli güvenliği ve genel sağlığı zedeleyecek hiçbir yönü yoktur. Federasyonumuz hükümetin erteleme kararına karşı yürütmenin durdurulması için Danıştay'a müracaat etmiştir.

Makûl ve haklı taleplerimizin kabul ettirilmesi yolundaki çalışmalarımıza engel olunamayacaktır.

Haklarımızı alıncaya kadar mücadelede ısrarlı ve kararlıyız.»

YOL-İŞ FEDERASYONU ANLAŞMAYA VARIYOR

24 Ağustos sabaha karşı, saatlerce devam eden görüşmelerden sonra Yol-İş Federasyonu ile Karayolları Genel Müdürlüğü arasındaki anlaşmazlık giderildi. Grevin başlamasına birkaç saat önce varılan bu anlaşma ile 40 bin işçinin ücretlerine birinci ve ikinci yıl dörder lira olmak üzere 8 lira zam yapıldı, çocuk zammıda geçici hizmetlerde çalışanları kapsamak üzere 20 liradan 25 liraya çıkarıldı. Ayrıca arazide çalışanlara da günde beş lira arazi tazminatı verilmesi kararlaştırıldı.

Yol-İş'in 450 işyerinde başlatacağı grevin son bulmasından sonra, Şeker-İş ve Likat-İş Sendikaları ile Ulaş-İş Federasyonunun grevleri kalmıştı.

Likat-İş ve Ulaş-İş'in kanuni prosedürleri tamamlanamadığı için 25 Ağustos grevini sadece Şeker-İş Sendikası yürütecekti.

ŞEKER-İŞ'İN AÇIKLAMASI

Şeker-İş Sendikası Genel Başkanı Sadık Şide, 24 Ağustos günü bir açıklama yaptı ve bir gün sonraki grevin, Anayasadan doğan haklar içerisinde kullanılacağını bildirdi.

Sadık Şide'nin açıklaması şöyleydi :

«Sendikamızla Türkiye Şeker Sanayii İşverenleri Sendikası arasında 205 günden beri devam eden Toplu İş Sözleşmesi müzakerelerinde makul taleplerimize rağmen anlaşma olmamıştır.

Sayın Başbakan'ın şekere yapılan zammın işçi ve çiftçiye verileceği ifadesine rağmen, Türkiye Şeker Sanayii İşverenleri işçiye verilmesi gerekeni vermemekte direnmektedir.

Sendikamız, 40 yıllık mazisi olan Şeker Sanayiinde zorla greve sürüklenmiştir. Teşkilatımız 25 AĞUSTOS. 1970

tarihi itibariyle bütün şeker fabrikalarında greve başlıyacaktır.

Teşkilât ve her türlü yönüyle güçlü olan sendikamız, Uluslararası İşçi Kuruluşları ve TÜRK-İŞ Teşkilâtınca da sonuna kadar desteklenecektir.

Şeker-İş üyeleri Anayasa'dan doğan haklarını makul isteklerimizin kabul edileceği tarihe kadar kanunlar ölçüsü içerisinde kullanacaktır.»

ŞEKER-İŞ'İN İLK GREVİ BAŞLIYOR

...Ve Şeker-İş sendikasının, şeker sanayiindeki ilk grevi 25 Ağustos'ta başladı. Şeker-İş için gerçekten tarihi bir gündü. Büyük bir heyecan göze çarpıyordu. Saat 7.30 da Etimesgut Şeker ve Makina Fabrikasında çalışan işçiler ellerinde pankartlar, dövizler olduğu halde ilk grev uygulamasına geçtiler. Bunu saat 9.30 da Şeker Şirketi Genel Müdürlüğündeki işçilerle, öteki 18 fabrikada çalışan 21 bin işçi izledi.

Grevin başlamasından çok kısa bir zaman sonra Şeker-İş Sendikasına yurdun her yerinden telefon ve yıldırım telgrafları geliyordu. Grev başlamış, işçi kararlı ve haklarını alıncaya kadar devam edeceklerini bildiriyorlardı...

GENEL MÜDÜRLÜK ÖNÜNDE...

Saat 9.30 da Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, grevin yapıldığı Şeker Şirketi Genel Müdürlüğü kapısı önüne gelince heyecan son haddini buldu. Derhal grev gömleğini giydi ve nöbete geçti. Bu sırada davullar-zurnalar çalmağa işçiler hep birlikte oynamağa başladılar. Bir ara Tunç da bu oyunlara katıldı. Ancak aniden bitiveren sivil polis ekipleri, davul-zurna çalınmasına mani olmak istediler, kısa bir tartışmadan sonra oyunlar devam etti.

Türk-İş Genel Sekreteri saat 10 sıralarında Etimesgut Şeker ve Makina Fabrikasının önüne geldi. Burada da aynı heyecan göze çarpıyordu. Grev yerinde gazeteciler de vardı resimler çekiliyor, işçilerle görüşmeler yapıyorlardı. Daha sonra Tunç grevle ilgili olarak basın mensuplarının sorularını cevaplandırdı ve şöyle dedi :

«Türkiye'de ilk defa olarak 150 bin işçinin aynı anda greve gitme kararı almasından bu yana önemli gelişmeler olmuştur. Bu gelişmelerden Tekel Genel Müdürlüğü ile Karayolları Genel Müdürlüğü taleplerimizi aynen kabul ettiği için anlaşmaya varılmıştır. Bu arada, Et Balık Kurumu Genel Müdürlüğü ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne bağlı işyerlerinde grevimiz hükümet tarafından ertelenmiştir.

Hükümet yetkilileri, işçinin çok makûl olan ve ancak bugünkü ağır ekonomik şartlar karşısında mevcut durumunu muhafaza edebilecek zam taleplerini anlayışla karşılayıp yerine getirmek yerine sık sık başvurduğu gibi geçici tedbirlerle işi uzatma yolunu tercih ederek grevlerimizi ertelemiştir. Daha önce ifade ettiğim gibi, Danıştay'a yürütmenin durdurulması ve erteleme kararının iptali için başvurmuş bulunuyoruz. Danıştay'dan lehimize karar aldığımızda bu sektörlerde de greve başlayacağız.

Bugün sabahtan itibaren Türkiye Şeker İşletmelerine bağlı bütün fabrikalarda 21 bin şeker işçisi greve başlamıştır. Greve yol açan başlıca uyuşmazlık konusu sendikanın ücretlere 8 lira zam istemesine karşı işletmenin sadece 3 lira vermesinden doğmuştur.

Bu durum karşısında şeker işçilerinin grevi yalnız Şeker-İş'in grevi olmaktan çıkmış, uyuşmazlıklarını başarıyla sonuçlandırmış bulunan teşkilâtlarımızla birlikte tüm Türk İşçi Hareketinin grevi olmuştur. Grev, başarıya ulaşıncaya kadar işçi hareketinin tam desteğine sahiptir.»

GENEL MÜDÜRLÜK ÖNÜNDE GREV İLÂNI
Bütün çabaya rağmen

İLK OLAY

Grevin ilk günü taraflar arasında anlaşmazlığı çözümleyecek teşebbüsler yapılmadı. Ancak Elazığ'dan gelen bir haber sendikacıları oldukça endişelendirdi. Gece saat 02.20 sıralarında Elazığ Şeker Fabrikası'ndaki grev gözcülerine kimliği bilinmeyen kişilerce beş el ateş edilmişti. Olay sırasında ölen ve yaralanan yoktu. Sendika yöneticileri bu olay üzerine İçişleri Bakanı ve Elazığ Valisine birer telgraf göndererek tedbir alınmasını istediler. Ertesi gün de Kütahya'da fabrika müdürü vasıtaların işletilmesini emretti, hatta otobüsleri grevci işçilerin üstüne sürdürdü. Durum daha sonra normale döndü.

GÖRÜŞMELER BAŞLIYOR

Grevin ikinci günü, Şeker sanayiindeki uyuşmazlığı çözümlemek amacıyla temaslar başladı Sanayi Bakanı Kılıç'ın başkanlığındaki toplantıya Çalışma Bakanı Öztürk de katıldı ancak ilk görüşmede kesin bir sonuca varmak mümkün olmadı.

ERTELENEN GREVLER

Besin-İş Sendikası ile Tes-İş Federasyonu grevlerinin Bakanlar

Kurulu tarafından 30 gün süre ile ertelenmesi üzerine ilgili kuruluşlar Danıştay'a gerekli müracaatta bulunmuşlardı. Danıştay Besin-İş hakkındaki hükümet kararını durdurdu, Tes-İş'in müracaatının iki gün sonra verileceğini açıkladı.

BESİN-İŞ'İN GREVİ BAŞLIYOR

Danıştay'ın Besin-İş Sendikası lehine olan kararından sonra sendika Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğünün Ankara'daki dört işyerinde greve 27 Ağustos'ta başladı.

Greve bu işyerlerindeki 800 işçi katıldı. Diğer işyerlerinde de greve en kısa süre içinde başlaması kararlaştırıldı.

Grev yüzünden Ankara'da hayvan kesimi ve et dağıtımı durdu. Ancak stok dolayısiyle, Ankara'da üç gün et sıkıntısı çekilmeyeceği bildirildi. Ama üç gün sonra ne olacaktı...

Besin-İş Sendikası ertesi gün de Erzurum'daki işyerlerinde greve başladı. Grev olaysız geçti.

Besin-İş grevindeki uyuşmazlığın çözümlenmesi konusunda Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, Et ve Balık Kurumu Genel Müdürü ile bir toplantı yaptı, ancak anlaşma sağlanamadı. Sendika bu arada Et Kombinasının Kuveyt'e yapılan et ihracatını da durdurdu.

İŞVERENLERİN İDDİALARI

Grevler devam ederken, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu bir bildiri yayınladı ve şeker fabrikaları işyerlerindeki greve sendikanın olumsuz tutumunun yol açtığını iddia etti.

Bu iddialar elbette cevapsız bırakılmadı ve Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, işçilerin, işverenin zorlaması sonucu greve gittiğini söyledi.

Tunç bu konudaki iddialara şu cevabı verdi :

«Yurdumuzda toplu sözleşme düzeninin başlamasından bu yana tam sekiz yıl geçmiş bulunuyor. Dünya işçi hareketi tarihinde kanlı mücadelelerle elde edilip, korunan bu düzen, yurdumuzda normal yollardan elde edilmiş Anayasa teminatı altında bir hak olarak kullanılagelmiştir. Türkiyede, toplu sözleşme ve grev düzeninin bu güne kadar sarsıntı geçirmeden işlemiş olmasının tek nedeni, sendikaların, basiretli, sorumluluklarıı müdrik olarak hareket etmeleridir.

Son Şeker ve Et Balık grevinde de bugüne kadar yapılan grevlerde olduğu gibi işverenlerin zorlamaları sonucu greve gidilmiştir.

Yıllardanberi çalışma barışı bozulmasın diye her çeşit fedakârlığa katlanılmış, grev hakkımız her zaman son çare olarak hatıra getirilmiştir.

Özellikle, özel sektörün sendikaları greve zorlamasının altında yatan iki önemli sebep vardır. Bunlardan birincisi işçileri grev hakkını kullanamadıkları intibaı yaratmak ve bu suretle kamuoyunda grev aleyhinde bir cereyan uyandırmak; diğeri ise, sendikaları greve zorlayarak mali yönden zayıf düşürüp pazarlık güçlerini yok etmek.

Ancak özel sektörün bu amaçla uyguladığı «sendikaları greve zorlama politikası» başarısızlıkla sonuçlanmış, ne kamuoyunda grevler aleyhinde bir cereyan görülmüş ne de sendikalar mali yönden yıkılmışlardır. Özel sektör temsilcileri bu gayelerini kendi imkânlarıyla gerçekleştiremeyince bu defa sendikaların karşısına kamu sektörünü çıkarma politikası uygulamaya başlamış ve Şeker Şirketini, grev kararı alınmış bulunan diğer kamu kuruluşlarını anlaşmaya yanaşmaz tutumundan dolayı kutlamağa ve bu kamu kuruluşlarının bu yolda devam etmelerini sağlık vermektedir. Görünüşe göre bu politikalarında başarı da kazanmışlardır.

Bu görüşe göre sendikalarla kamu sektörü karşı karşıya gelecek ve bunun sonucunda hem sendikalar güçleri ni kaybedecekler hem de kamu teşebbüsleri çökertilecek ve meydan özel sektöre terk edilmiş olacaktır. Bir süreden beri bu görüşe uygun olarak hareket edilmeğe başlanılmış Şeker ve Et Balık grevi nedeni ile de hedefe ulaşılmak istenmektedir.

İşveren Konfederasyonu Şeker-İş grevi ile ilgili dün basına verdiği bildiri ile şimdiye kadar adetleri olan, kamuoyunu yanıltma politikasının şaheser bir örneğini daha vermişler ve Şeker-İş Sendikası-

DEVLET BAKANLIĞINDE GÖRÜŞMELER
Olumlu çalışmalar

MUTLU SON...
Şeker - İş yöneticileri sözleşmeyi imzalıyor...

ğinden ve çokluğundan bahsetmişlerdir.

İşveren Konfederasyonunun sendika taleplerinin aşırı olduğu yolundaki iddiası tamamen gülünçtür. Taleplerimizi bir kere daha açıklıyor ve kamuoyunun bu konuda hakemliğini istiyoruz.

Uyuşmazlığımız dört ana noktada toplanmıştır. Bunlardan birincisi ve en önemlisi ücret uyuşmazlığıdır. Halen grev halinde bulunduğumuz Şeker Şirketi ve Et Balık Kurumu işyerlerinde çalışan işçilerin ortalama aylık kazançları brüt 750 TL. sıdır. Bunun vergi ve sigorta primleri çıktığında 600 liraya kadar düşeceği muhakkaktır. Kıdem yılları ortalaması 20 sene olan işçinin aylık brüt kazancının 750 lira olması işveren konfederasyonu için büyük bir rakam olarak gözükebilir ve bunun üstüne istenen 240 liralık bir zam, mesuliyetsiz bir zam olarak nitelenebilir. Bu görüşu yadırgamıyoruz. Çünkü, Türkiyedeki özel sektörün daha adil daha gerçekçi bir görüşe sahip olabileceğini bugüne kadarki tecrübelerimize dayanarak imkânsız addediyoruz. Ancak özel sektör bu sorumsuzca davranışlarının neye mal olacağını hesaplamamış görünüyorlar.

Bir taraftan serbest rekabetin insafsız şartlarından faydalanan gözü açık kimseler fert halinde çalışıp, alabildiğine kazanmakla yetinmeyecek; tröstler, karteller şeklinde türlü birleşmeler vücuda getirerek, piyasada fiyatlara hükmetmeye başlayacak, çok defa kamu çkarlarını çiğneyecek aşırı kazançlar sağlayan dizginsiz iktisadi hürriyetler, büyük çoğunluğun sefaleti pahasına savunulacak... Öbür yandan en ağır şartlar altında çalışan insanların bir ekmek parasına çalışmasına göz yumulacak, bunların bir parça daha fazla kazanmasına engel olunmaya çalışılacak.

Sözde hürriyet rejiminin savunucusu özel sektör ve bunu temsil ettiğini iddia eden İşveren Konfederasyonu bu tutum ve davranışları ile hürriyet rejiminin temeline dinamit koyduğunun farkında bile değil.

İşverenlerin ve işveren konfederasyonunun tuttukları bu yol çıkar bir yol değildir. Bizi en son başvurduğumuz çareye başvurmak durumunda bıraktıktan sonra kamu sektörünü tahrik etmek ve yeni tertipler peşinde koşmak kendilerine bir fayda sağlamayacaktır. Biz son çareye başvurmak durumuna geldikten sonra bu yolda devam edeceğiz. Ve masa başında alamadığımız haklarımızı, inancımızla, dayanışmamızla grev alanında alacağız. Bunda kararlıyız.

Yıllardan beri çalışma barışı bozulmasın diye her çeşit fedakârlığa katlandık. Grev hakkımızı her zaman son çare olarak hatıra getirdik. İşverenler ise daima tutum ve davranışları ile çalışma barışını dinamitlediler. Dinamitin fitilini ateşleyenler patlamaya da hazır olmalıdırlar.»

GÖRÜŞMELER ARALIKSIZ DEVAM EDİYOR

Şeker-İş ve Besin-İş Sendikalarının grevlerine yol açan uyuşmazlığın giderilmesi için görüşmeler aralıksız devam etti.

Devlet Bakanı Hasan Dinçer'in başkanlığında Çalışma Bakanı Öztürk, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, Şeker-İş ve Besin-İş Sendikaları yöneticileri ile Et ve Balık Kurumu ve Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi yetkilileri toplandılar. 28 Ağustos saat 15'te başlayan, daha sonra da gece devam

eden toplantılar olumlu bir hava içinde gelişti.

ANLAŞMA SAĞLANIYOR

Geceki toplantıya, Sanayi Bakanı Selahattin Kılıç ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı da katıldı. Geç saatlerde anlaşma sağlandı. Aynı gece Tes-İş Federasyonu ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü arasındaki uyuşmazlık da ayrı bir toplantıda ele alındı ve diğer sendikaların elde ettiği başarılı sonucu Tes-İş de elde etti. Böylece grevler son bulmuş oldu.

Devlet Bakanlığındaki anlaşmadan sonra, Şeker-İş ve Besin-İş Sendikaları grevi kaldırdılar, Tes-İş Federasyonu da grev kararını durdurdu.

Devlet Bakanı Hasan Dinçer, anlaşmanın yapıldığı toplantıdan sonra bir açıklamada bulundu ve

Çalışma Bakanı Öztürk de varılan anlşamadan duyduğu memnunluğu belirtti, daha sonra aynı konuda Türk-İş Genel Sekreteri de bir demeç vererek, Türk İşçi Hareketinin ve işçiler arasındaki dayanışmanın yeni bir zafer kazandığını söyledi.

İşçi isteklerinin aynen kabul edilmesi üzerine anlaşmaya varıldığını ve grevlerin 29 Ağustos sabahından itibaren kaldırılacağını bildiren Tunç şöyle dedi :

> «Haklı davamızda inançla ısrar ettik ve haklarımızı aldık. İsteklerimize yüzde yüze ulaşmış bulunuyoruz. Grevi bunun için kaldırıyoruz. Bu sonucun sağlanmasından sendika yöneticileriyle işçilerin gösterdiği dayanışma ve kararlılığın da büyük rolu olmuştur. Bu vesileyle Türk Sendikacılık Hareketinin, müşterek hareket edildiği sürece, haklı olduğu her davayı başarıya ulaştıracağına olan inancımı tekrar etmek isterim.»

Böylece, Türk İşçi Hareketinin ortak hareketi başarıya ulaştı. Ve grev Türk-İş Genel Başkanı Seyfi Demirsoy'un dediği şekilde sona erdi. **«Hakkımızı aldık. Türk işçisinin direnme gücünü bir kere daha ispatladık...»**

Türk - iş Almanlara teklifte bulundu

ALMAN İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİNİ TEMSİLEN ANKARA'YA GELEN İLGİLİLER «BU İSTEĞİNİZİ ÇALIŞMA BAKANLIĞIMIZ KABUL EDEBİLİR» DİYOR.

Almanya'ya turist olarak gidip, orada kaçak iş bulan Türkler sınırdışı edilme tehlikesinden kurtulacak

40 BİN KAÇAK İŞÇİ İÇİN AF ÇIKIYOR

ANKARA, ÖZEL
ALMANYA'ya turist gidip orada kaçak olarak iş b... 40 bin Türk işçisinin ... bir defaya ...

...lif yaptıklarını ve bu tekliflerinin kabul edilmesini kuvvetle ümid ettiklerini belirtmiştir.

İKİ AY MÜSAADE
Teklife ... şimdiye kadar Alma... turist ... orada kaç...

KAÇAK İŞÇİLERLE İLGİLİ BİR GAZETE KUPÜRÜ...
Acaba gerçekleşecek mi?..

Dışardaki işçiler

DGB. ile Türk-İş kaçak işçi sorununu ele aldı...

Ağustos ayının sonunda Türkiye'ye gelen Alman İşçi Sendikaları Birliği (DGB) temsilcilerinin, Almanya'da çalışan Türk işçileri hakkındaki açıklamaları, bu arada turist olarak gidip kaçak iş görenlerin bir defaya mahsus olarak affı için gayret gösterileceğini belirtmeleri, ilgi ile karşılandı.

Eylül ayı başında Çalışma Bakanı Seyfi Öztürk ise, verdiği demeçte, İş ve İşçi Bulma Kurumu aracılığı ile yurt dışına gidecek Türk işçilerine özel bir pasaport verilmesi konusunda çalışmalar yapıldığını söyledi.

Avrupa Konseyine bu konuda yapılan teklif kabul edildiği takdirde, yurt dışındaki Türk işçilerinin çalışma ve ikamet izni özel pasaport içinde yer alacak ve bu belgeyi taşımayanlara Avrupa'da iş verilmeyecek.

TURİST İŞÇİLER

Çalışma Bakanı Öztürk, yurt dışında 50 bin'den fazla turist işçi bulunduğunu, bunun 30 bininin Almanya'da kaçak olarak çalıştığını, bu konuda Alman İşçi Sendikaları Birliği ile Türk-İş'in yaptığı anlaşmanın olumlu karşılandığını da açıkladı.

Öztürk ,turist olarak giden kaçak işçilerin Almanya'da her türlü himayeden mahrum olduğunu, işverenlerin de düşük ücretle bu işçileri istismar ettiklerini bildirdi, işçilerin turist pasaportu ile yurt dışına çıkmamalarını, bu yıl resmi kanallardan 75 bin işçi gönderildiğini, sayının yıl sonuna kadar 120 bini bulacağını, 1971 de ise 150 bin işçinin yine resmi kanallardan yurt dışında çalışması için imkân hazırlandığını söyledi.

Çalışma Bakanı, Anaasa'ya göre seyahat özgürlüğünün kısıtlana-

mayacağını, bu yüzden de turist işçi sorunun çözümünde güçlüklerle karşılaşıldığını anlatarak, alınacak tedbirler konusunda şu bilgiyi verdi:

«Turist işçi sorununu çözmek için Avrupa Konseyi'ne teklifte bulunduk. Buna göre, resmi kanallardan yurt dışına gidecek Türk işçilerine verilecek ikâmet ve çalışma izni bir belgede toplanacaktır. Bu belge aynı zamanda özel bir pasaport niteliğinde olacaktır. Teklif kabul edildiği takdirde artık işçilerimiz normal pasaportla değil, özel belgeyle yurt dışına çıkacaklardır. Avrupadaki işverenler de ancak özel belge taşıyan işçileri çalıştıracaklardır.»

KONUK SENDİKACILARIN BASIN TOPLANTISI

Türk-İş'in konuğu olarak Ağustos ayı sonlarında Türkiye'ye gelen Alman Sendikacılar Birliği yöneticileri, Ankara'da gerekli temas ve görüşmeleri yaptıktan sonra İstanbul'da bir basın toplantısı düzenlediler.

Konuk sendikacılar, Türk-İş yetkilileri ile özellikle **«turist işçiler»** sorunu üzerinde durdular. İki gün devam eden toplantılardan sonra da 13 maddelik bir protokol imzaladılar.

İstanbul'daki basın toplantısının amacı da, bu konu üzerinde bilgi vermek, Almanya'da çalışan Türk işçilerinin çeşitli sorunlarını eleştirmekti.

BASIN TOPLANTISI

28 Ağustos günü saat 10 da Cağaloğlundaki Türkiye Gazeteciler Sendikası (TGS) salonu basın mensupları tarafından dolmuştu. Uzunca bir masanın başında, yedi kişiden kurulu Alman İşçi Sendikaları Birliği temsilcileri oturmaktaydı. Heyet başkanı DGB İcra Kurulu üyesi Franz Woschech toplantıyı açtı, Almanya'daki Türk işçilerinin sorunları ve alınması gereken tedbirler konusunda bilgi verdi.

«Alman Hükümetine üç hafta önce müracaat ettik. Almanyaya gelip fiilen iş bulmuş yabancı işçilere bir defaya mahsus olmak üze-

Türk-İş ile DGB. arasında imzalanan protokol

1 — Gerek yurt dışındaki işçilerin sorunlarını incelemek, gerekse iki Konferasyon arasındaki konuları görüşmek üzere ve senede iki kere toplanacak daima bir «Çalışma Grubu» kurulması.

2 — Halen Almanyada çalışmakta olan turist işçilerin gerek sosyal gerekse lisan bakımından dikkate değer olan durumlarının bir defaya mahsus olmak üzere islâhı ve halli konusunda yapılan ve bundan böyle yapılacak teşebbüslerin süratlendirilmesi.

3 — Toplu sözleşmelere aykırı tatbikatı önlemek bakımından DGB, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonuna cari ücret ve iş şartlarını kabul etmeyen Alman işverenlerine, irtibat büroları kanalı ile işçi gönderilmemesi zımmında Türk hükümeti nezdinde gerekli teşebbüsü yapmasını teklif etmiştir.

4 — DGB, Federal hükümete, bütün hudut kapılarına, diplomatik temsilciliklerine, federal iş dairesine ve bunun gibi ilgili teşekküllere, Almanyaya gidecek turistlere verilmek üzere bir broşür göndererek, bu broşürda Almanyaya yapılacak kanuna aykırı seyahatlerin neticelerinin belirtilmesini teklif edecektir. Türk-İş de buna paralel olarak bu broşürün Türkiyede dağıtılması konusuna önem verecektir.

5 — Almanyadaki konsolosluk teşkilâtı nezdinde sosyal yardımcı olarak sendikacılar çalışmaktadır. Türk-İş bu meslekdaşların Almanyanın iş ve sosyal konularında eğitilmelerini rica etmiştir. DGB, bu arkadaşların 1970 Aralık ayında Berlinde yapılacak DGB seminerine katılmalarını teklif etmiştir. Bunlar için gerekli izni Türk hükümetinden Türk-İş alacaktır.

6 — Türk-İş Almanya'da çalışmak isteyen Türk işçilerinin Türkiyeden ayrlmadan önce Almanyanın şartlarını tanımaları bakımından gerekli broşürleri hazırlayacak ve DGB bu konuda kendisine yardımcı olacaktır.

7 — DGB şimdiye kadar olduğu gibi bundan böyle de Türk işçilerinin iş ve sigorta hukuku konularında Alman işçileri ile eşit haklara sahip olmasını sağlayacaktr.

8 — Her iki teşekkül müşterek bir çağırı ile Türk işçilerine, işçi sıfatı ile haklarını Alman işçi sendikalarına üye olma suretiyle teminat altına alabileceklerini telkin edeceklerdir.

9 — Almanyadaki Türk işçilerinin bir kısmı eş ve çocuklarının hemen Almanyaya getirtilebilmelerini dilemektedirler. Eş ve çocukların getirilmesi konusunda gerekli kolaylıkların sağlanması için DGB'nin teşebbüse geçmesi rica olunmuştur.

10 — Türk-İş, yürüttüğü eğitim hizmetlerinde DGB'nin kendisine uzmanlar göndererek yardımcı olması talebinde bulunmuştur.

11 — Türk-İş, sendikacı yetiştirme konusunda Almanyada veya Türkiyede uygulanacak müşterek seminerlerle DGB'nin yardımcı olmasını rica etmiştir. Bu seminerlerde sendika ve teşkilât politikası eğitimi yapılmalıdır.

12 — İki Konfederasyon arasındaki dostluğu, işbirliği, karşılıklı anlayışı geliştirmek için Türk-İş karşılıklı olarak sendikacı grupları mübadelesini teklif etmiştir.

13 — Türk-İş, DGB'nin teklifi üzerine Türkiyede (DUT) (Genel Turizm Teşebbüsü) ile ilgili olarak ne gibi ticari, özel, turistik tatil ve dinlenme yerleri bulunduğunu inceleyecektir.

re belli bir süre içerisinde müracaat ettikleri takdirde çalışma ve oturma müsaadesi verilmesini istedik» diyerek konuşmasına başlayan Franz Woschech, kanuni yollardan Almanya'ya gidecek işçilerin formalitelerinin Türk resmi makamlarınca süratle tamamlanmadığından yakındı ve **«Türkiye'ye her yıl milyonlarca mark döviz transfer eden bu işçilere Türk Hükümetinin daha anlayışlı davranması gerekmektedir»** dedi.

Heyet Başkanı, Türk hükümetinin de, Almanya'ya kaçak işçi sokmağa çalışanlarla mücadele etmesini, hatta yakalananlara ağır cezalar verilmesini istedikten sonra şöyle dedi :

«Bugüne kadar daima Türk işçisi hudut dışı edilerek cezalandırıldı. Bundan sonra ayrıca Alman işverenleri ile onları kandıran simsarlar ve ahlaksızlar da ağır cezalar görmelidir. Biz bir insanî görev olarak Almanya'da kanunsuz çalışmakta olan Türk işçilerinin bir defaya mahsus olmak üzere affolunmaları için Alman Hükümeti nezdinde teşebbüse geçeceğiz. Olumlu cevap alacağımızı ümit ediyorum...»

KURUMDAN ŞİKAYETLER

İstanbul'daki İş ve İşçi Bulma Kurulunda faaliyet gösteren Alman İrtibat Bürosu çalışmaları hakkında da bilgi veren Alman sendikacı, bu konuda Türk Hükümetinin pasif davrandığını söyledi, Büronun daha süratli çalıştığını, formaliteleri kolaylaştırmak istedikleri belirttikten sonra şöyle dedi :

«Almanya'daki Türk işçisi çok çalışkandır. Hepsi tasarrufa önem vermektedir. Her yıl Almanya'dan Türk işçisi Türkiye'ye 2 milyar mark göndermektedir. Hükümet böylesine bir döviz kaynağına karşı daha dikkatli ve daha anlayışlı olmalıdır. Mesela İstanbula Almanya'dan bir röntgen cihazı getirmek istiyoruz. İşçilerin burada muayeneleri yapılacağından bekleme süresi daha kısa zamanda halledilecektir. Türk Hükümeti bize zorluk çıkarıyor, 100 bin mark gümrük istiyor. Ayrıca Kurumda kuracağımız laboratuarın malzemesini getirmemiz de engelleniyor. Bu konuda yetkili makamların yardımını bekliyoruz. Bu sağlanırsa bekleme süresi üçte bire düşecektir.»

DGB temsilcisi, Türk-İş'in Düsseldorf'ta kuracağı **«Türk-İş İrtibat İstişare Bürosu»**nda görev alanların DGB çalışmalarına katılacaklarını ve karşılıklı yardımlaşma yoluna gidileceğini belirtti ve daha sonra, Almanya'daki Türk işçilerinin sendikalı olmaya davet edileceklerini söyleyerek **«Türk-İş bu konuda çağrıda bulunacaktır. Böylece Türk işçisinin mesken ve ücret durumları daha kolay ıslah edilecektir»** dedi.

KURUMDA DÖNEN DOLAP

Basın toplantısı sırasında basın mensupları çeşitli sorular sordular ve cevaplarını aldılar.

Aslında DGB temsilcisi önemli bir konuya değinmişti. Kurum'da dönen çeşitli dolaplar Türk işçilerinin aleyhine işliyordu. Bu konuda Kurumda yetkili bir kişi şu enteresan açıklamayı yaptı :

«Almanya'ya gitmek için sıra bekleyen işçilerimiz bazı doktor, röntgen mütehassısı ve laboratuar sahipleri için geçim vasıtasıdır. Ayrıca Kurumda çalışan bir kısım personel de sahte evrak tanzim ederek sakat ve hasta işçiyi sağlamdır diye göndermektedir. Almanlar buna mâni olmak istiyorlar. Geçimi bozulacak olanlar da hükûmeti ve yetkilileri aldatıyorlar. Almanlara mâni olmak istiyorlar. Ancak zarar işçiye olmaktadır Binlerce işçi sefil, perişandır. Sağlık muayenesi için varını yoğunu sarfetmekte ve günlerini heba etmektedir. Almanların istedikleri yapılırsa Almanya'ya hem daha erken gidilecektir, hem de işçinin sırtından milyonlar kazanan bir parazit zümre temizlenmiş olacaktır.»

Ekonomi

Hükûmet devalüasyon kararı aldı

TÜRK PARASININ DEĞERİ YÜZDE 66,6 DÜŞÜRÜLDÜ

9 Ağustos tarihli **«Milliyet»** gazetesinin manşeti şu idi: **«Büyük gizlilik içinde önemli ekonomik kararlar bekleniyor»** ve aynı manşetin ikinci başlığında da Başbakan Demirel'in **«50 defa sordunuz, 50 defa söyledim. Yeni söyleyecek bir şeyim yok»** cümlesi yer alıyordu.

50 defa sorulup, 50 defa da cevabı alınan şey nihayet 51 nci defa sorulmadan 10 Ağustos tarihinde cevabı alındı... Devalüasyon kararı alınmış, Türk parasının değeri yüzde 66,6 oranında düşürülmüştü.

Beklenen bir karardı; gazeteciler 50 defa sorduğuna göre piyasanın da az veya çok bileceği karardı, ancak hiç kimse oranının böylesine yüksek olacağını tahmin etmemişti ve edemezdi de...

KARARIN GEREKÇESİ...

Devalüasyon kararı Devlet Bakanı Turhan Bilgin tarafından açıklandı ve 10 Ağustostan itibaren geçerli olduğunu söyleyerek şöyle dedi :

«Alınan tedbirler bir manzume halinde düşünülmüştür. 1970 Türkiye'sinin eriştiği seviye ile içinde bulunduğu şartlar dikkatle değerlendirilmiş ve önümüzdeki yıllarda da ekonomimizin sıhhat ve istikrar içerisinde gelişebilmesi, alınmakta olan tedbirlerin ana hedefini teşkil etmiştir. Ekonomimizin, bugün en mühim meselesi ödeme dengesidir. Türkiye ödemeler dengesini kendi kaynakları ile tesis etmek mecburiyetindedir. Bunun için daha çok mal ve hizmet satmak, bu hedefe yönelmiş gayretleri teşvik etmek ve desteklemek gerekmekte-

1 LİRANIN 25 YILLIK HİKÂYESİ

	1946 Öncesi	1946 Eylül	1958 Ağus.	1970 Ağus.
Dolar	1.31	2.80	9.00	15.00
Sterlin	5.20	11.30	25.20	95,93
Mark	—	—	2.14	4,09
Frank (Fr)	—	—	2.05	2,69

Son 25 yıl içinde Türk parasının dış değeri üzerinde üç defa müdahalede bulunulmuştur. Bunlar Eylül 1946, Ağustos 1958 ve Ağustos 1970 aylarında yapılmıştır.

Verilen bilgiye göre, Türk parasının dış değeri 1946'da %224 oranında, 1958 yılında da %322 oranında düşürülmüştür.

TÜRK PARASININ DEĞERİ
Acı gerçek...

dir. Aldığı ile sattığını dengeye getirebilme Türkiye kalkınmasının erişmesi zaruri bir merhaledir.»

Bu karara, 4 Ağustos 1958 tarihinde yapılan ayarlamadan bu yana geçen 12 yıl içinde memleketimizin fiyatlarında da yüzde 80 artış olduğu, kendileriyle ticaret yaptığımız memleketlerde ise bu artışın yüzde 20-25'i geçmediği, bu durumun ekonomimizin dış pazarlara uygunluğunu bir hayli bozduğu ve olumsuz etkiler yarattığı gerekçesi ile varılmıştı.

İLK TEDBİRLER VE ZAMLAR

Bakanlar Kurulunun devalüasyon kararı aldığı 9 Eylül gecesi toplantısında, yeni ekonomik tedbirlere de gidilmiş, ilk olarak ithalat damga resmi yüzde 10 indirilmiş, ithalat teminatı yüzde 50 düşmüştür.

Bu tedbirlerin yanısıra, ilk gün zamlar birbirini kovalamağa başladı ve şeker ile akaryakıt fiyatları arttırıldı. Bu zamlar bir başlangıçtı ve yenileri sırada beklemekteydi. Nitekim üç gün sonra PTT zam yaptı, elektrik, havagazı ve otobüs ücretlerine de zam yapılması konusunda çalışmalara başlandı.

Bu zam haberleri kamuoyunda elbette olumlu karşılanmıyordu. Bunu biraz olsun hafifletmek için Maliye Bakanı Mesut Erez, anormal fiyat artışı olmayacağını söylerken, Başbakan Demirel bir genelge yayınlayarak Başbakanlığa bildirmeden zam yapılmamasını istiyordu.

DEVALÜASYONA KARŞI

Hükümetin aldığı devalüasyon kararına tepki oldukça genişti. Başta siyasi partiler olmak üzere Türk-İş de devalüasyonun ekonomimizi ters yönde etkileyeceğini, ciddi tedbirler alınması gerektiğini öne sürdüler.

TÜRK-İŞ'İN GÖRÜŞÜ

Devalüasyon konusunda bir demeç veren ve Türk-İş'in görüşünü açıklayan Halil Tunç «**geçmiş acı tecrübeler, enflasyonun işçi için, hayat seviyesinin düşmesi ve işsizlik demek olduğunu öğretmiştir. Ne memleketin, ne de işçilerin tekrar aynı acı denemelerden geçmeğe artık gücü kalmamıştır**» dedi ve şunları söyledi :

«Uzun bir süredir dar boğazda bulunan ekonomimiz, son kararlarla, en kritik noktaya gelmiş bulunmaktadır. Ya, sosyal adaleti gerçekten sağlayacak, olumlu yeni tedbirlerle bu noktadan aydınlığa gidilecek, ya da dar boğazın kurtulunması imkânsız uçurumuna yuvarlanılacaktır.

Ekonomimizin bugünkü durumunu, sadece günümüzün sorunu olarak saymak hataların en büyüğü olacaktır. Gelecek kuşakların kaderi de bugün alınacak tedbirlere bağlıdır.

Bugünkü şartlarda ve alınan tedbirlerle yetinildiği taktirde, devalüasyon ve diğer ekonomik kararlar, ekonomimizi, tehlikeye doğru gitmekten kurtaracak nitelikte görünmemektedir.

PAHALILIĞIN ÖNLENMESİ

Zaten geçim sıkıntısı içinde bulunan büyük halk kitleleri, önümüzdeki günlerde, gittikçe artan pahalılığın dayanılmaz yükü altında ezileceklerdir.

Devalüasyon kararının, ekonomimizi olumlu yönden etkilemesi için tek şart, fiyatların kontrol altına alınması fiyat artışlarının mutlaka önlenmesidir. Oysa, fiyatları artırıcı yönde ilk karar Hükümetten gelmiş, akaryakıt ve şeker gibi, iki önemli maddeye zam yapılmıştır. Bir yandan bu zamlar, öbür yandan, personel kanunu ile memurlara sağlanan ücret artışlarının piyasada yapacağı etki, ister istemez fiyatların yükselmesine sebep olacaktır. Bu yükselme, şimdiden alınacak kesin ekonomik tedbirlerle önlenemediği taktirde, zaten mevcut bulunan enflasyonist eğilim, fiiliyata dökülecektir.

Geçmiş acı tecrübeler, enflasyonun işçi için, hayat seviyesinin düşmesi ve işsizlik demek olduğunu öğretmiştir. Ne memleketin, ne de işçilerin tekrar ayni acı denemelerden geçmeye artık gücü kalmamıştır.

YAYGIN BİR ENDİŞE

Ekonomik sarsıntıların sosyal huzursuzlukları büsbütün artıracağı, toplumu patlama noktasına yaklaştıracağı, hükümet edenler tarafından asla unutulmamalı, ekonomiyle oynanırken, bu gerçeğin ışığında hareket edilmelidir.

Alınan son ekonomik kararlar, özellikle, emekleriyle geçinenleri geniş ölçüde endişeye sevketmiş, geleceğe ait ufak ışıklarını da silmiştir. Büyük halk kitleleri, huzursuz bir şekilde, fiyatların ne ölçüde artacağını, son kararların, kendi ufak bütçelerinden neler götüreceğini düşünüp tartışmaya başlamışlardır. Devalüasyonun olumlu sonuç vermesi için önemli şartlardan biri de üretimin artmasıdır. Ancak, yaklaşan pahalılığın şimdiden yarattığı moral çöküntü içinde, verimin, dolayısıyla üretimin artmasını bek-

lemek bir hayal olacaktır.

Hükümet, fiyat artışlarını önletecek gerçekçi tedbirleri alıp, bunları açıklamadığı ve fiyat artmasını kesinlikle önleyeceği yolunda büyük halk kitlelerine açık bir teminat vermediği sürece de bu huzursuzluğu gidermek mümkün olmayacaktır.

ÜRETİCİLER İÇİN

Ürünlerin taban fiyatlarının artmış olması, büyük üretici kitleleri bakımından ilk bakışta olumlu karşılanabilir. Ancak sadece taban fiyatının artırılmış olması, üreticileri kurtarmak için hiçbir zaman yeterli olmayacaktır. Taban fiyatlar yükseltilirken, üretici diğer ve en az taban fiyatlar kadar önemli tedbirlerle de desteklenmelidir. Bu tedbirlerin başında, üreticiye yeterli kredi, gübre ve tohumluk sağlanması gelir. Kalkınma Plânımız, ayni görüşten hareketle, üreticilerin kooperatifleştirilmesi için tedbirler alınmasını emretmiş bulunmaktadır. Ancak, üreticilerin birleşmeleri, aracıların çıkar kapılarını kapayacak nitelikte görüldüğü için, bu yolda çalışmalar yapılmaktan, bu çevrelerin baskısı sonucu vazgeçilmiştir.

Kooperatifleşme ve diğer tedbirlerin yanısıra, üreticilerin sosyal güvenliklerinin sağlanması da en az diğer tedbirler kadar önem taşımaktadır. Yıllardır, bakanlıklarda ve Meclis komisyonlarında bekletilen, Tarım-İş Kanunu gerçekleştirilmediği sürece, taban fiyatı ne kadar yükseltilirse yükseltilsin, tarımda çalışanların korunduğu iddia edilemez.

Bu tedbirler gerçekleştirilmediği sürece, taban fiyatların artmasından asıl yararlanacak olan üretici değil aracıdır.

Şu anda, hiç olmazsa, henüz malını aracıya satmamış bulunan üreticileri kurtarmak için yapılması gereken, devletin, üreticiyi ciddi olarak koruyacak destekleme alımı yapacağını açıklamasıdır.

DIŞ TİCARET SORUNU

Ekonomimizi istikrar içinde geliştirmek ve kalkınmamızı, plân hedeflerine uygun bir şekilde gerçekleştirebilmek için en önemli meselemiz dış ödemeler dengesini kendi kaynaklarımızla sağlayabilmektir. Bu, bütün ülkelerin olduğu gibi, Türkiyenin de temel amacıdır. Ancak, paramızın değerini düşürmek, tek başına bizi bu amaca ulaştıracak bir tedbir sayılamaz.

LİRANIN SON DURUMU
Daha ne kadar gidecek?

Dış ticaretimiz, yıllardan beri bir vurgun yolu olarak sayılmış ve yüzmilyonlarca lira dövizimizin bu yolla yurt dışına kaçırıldığı en yetkili kişiler tarafından bile açıklanmıştır.

Paramızın değerinin düşürülmesi, bugünkü dış ticaret sistemi devam ettiği sürece, daha fazla döviz kaybına uğramaktan başka bir sonuç vermeyecektir.

Devalüasyondan beklenen, dış ticaret dengesinin sağlanması amacına gerçekten ulaşılmak isteniyorsa, hiç olmazsa, temel ihracat ürünlerimizin ve başlıca ithalat mallarının devlet eliyle satılıp alınması gereklidir.

Türk-İş'in yıllardan beri öne sürdüğü ve bir ilke olarak benimsediği, dış ticaretin belli ölçülerde devlet eliyle yapılması görüşünün nekadar yerinde olduğu, geçen süre içinde ekonomimizin karşılaştığı sorunlarla da ortaya çıkmıştır. Ekonomik olaylar, dış ticaret konusunda da Türk-İş'in görüşlerinin haklılığını ortaya koymuş bulunmaktadır.

BÜTÇE AÇIĞI

Son ekonomik kararların, bütçe açığını kapatacağı yolundaki görüşleri geçerli saymak da zordur. Bütçe açığını kapatmanın ilk yolu, samimi ve ciddi tedbirler alınmasıdır. Bugün, bütçeye yeni yükler getiren tasarılar, Meclislerimizde esaslı değişikliklere uğramakta ve mali porteler, her türlü hesabı aşacak ölçüde yükseltilmektedir. Bu yolda devam edildiği sürece, denk bütçe sağlamak bir hayal olacak ve kapımızı çalmış bulunan enflasyon, bütün çalışanların, ekmeğini ya azaltacak ya da olduğu gibi alıp götürecektir.

ÜCRETLER VE FİYATLAR

Bu ekonomik tedbirlerden sonra, fiyat istikrarı sağlanmadığı taktirde, en büyük acısını emekleriyle geçinen sabit gelirliler çekecektir.

Türk-İş herzaman, fiyat istikrarının sağlanması halinde, ücret artışlarının makûl ve belli ölçülere bağlanabileceğini belirtmiştir. Ancak, bugüne kadar görülen uygulama, fiyat artışlarının, işçinin toplu sözleşmelerle elde ettiği ücret artışlarını silip götürmesi şeklinde olmuştur.

Son ekonomik kararlar. gerekli ek tedbirler alınmadığı için piyasada düzensizliğe yol açarsa, işçilerin, yaşama seviyelerini hiç olmazsa sabit tutabilmek için Türk-İş'i yeni tedbirler almaya zorlayacaktır.

Bu tedbirler, kalkınma savaşının ağırlığını yüklenmiş işçilerin en tabii ve Anayasal hakkı olan «insan haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi elde etmeye» yönelmiş olacağı için hiç bir yetkili bu tedbirlerden şikâyet etme olacağına da sahip bulunmayacaktır.»

DEVALÜASYONDAN SONRA İLK ZAMLAR

Küp şeker	kiloda	60 kuruş
Toz şeker	»	60 kuruş
Akaryakıt	litrede	% 40
Bütan gazı	»	% 40
PTT		% 60
Şehirlerarası otobüs		% 40

CHP. DE KARŞI ÇIKTI

Devalüasyon kararına CHP. Genel Sekreteri Bülent Ecevit de karşı çıktı, 11 ağustosta İstanbul'da verdiği demeçte, hükümetin aldığı son tedbirleri eleştirdi.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Bülent Ecevit, İstanbul'da verdiği demeçte, hükümetin aldığı son ekonomik tedbirleri eleştirerek,

«Sanayi toplumuna geçişi sosyal adalet içinde hızlandıracak köklü düzen değişikliği tedbirleri alınmadıkça devalüasyon ve bu vergiler Türk ekonomisini bataktan kurtaramıyacaktır» dedi.

Ecevit, hükümetin aldığı devalüasyon kararının yeni vergi ve zamlarla birlikte dar gelirli ve orta halli yurtdaş topluluğunu büyük ölçüde etkileyeceğini öne sürdü.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Bülent Ecevit, Türkiye'nin bozuk ekonomik düzeni sürdürmek isteyen iktidarın tutumu yüzünden, devalüasyona gidilmesi için yabancı çevrelerin de hükûmete baskı yaptığını iddia etti.

Cumhuriyet Halk Partisi Merkez Yönetim Kurulu, toplantısında bir konuşma yapan İnönü, Merkez Yönetim Kurulu'nun, hükümetçe alınan son ekonomik kararları görüşeceğini bildirdi.

İsmet İnönü, bu konuda yarın bir bildiri yayınlanacağını sözlerine ekledi.

BİLDİRİ

Bir gün sonra, yani 12 Ağustos'ta CHP. Merkez Yönetim Kurulunun bildirisi yayınlandı. Hükümetin aldığı son devalüasyon kararı ve ekli ekonomik tedbirlere ilişkin görüşünü belirten CHP. devalüsyonun başarılı bir kalkınma hareketinin sonucu gibi gösterilmek istenmesini yerdi. Devalüsyon kararının, hükümetçe izlenen ekonomik ve malî politikanın kısırlığını ortaya koyduğu öne sürülerek, CHP. nin bir sonuca varmıyacağını yıllardır ilgililere duyurmak için çalıştığı kaydedildi.

Devalüsyon kararlarının genellikle büyük savaş dönemlerinden sonra verildiği belirtilen bildiride, A.P. iktidarının 1965 yılında gerçek bir ekonomik gelişme için gerekli her koşulun hazır bulunduğu bir zamanda iş başına geldiği, fakat çağdışı bir anlayışla Türkiye'yi devalüasyonun yapılması gerekli bir ortama ittiği iddia edildi.

GÜVEN PARTİSİ

Devalüasyon kararına Güven Partisi de karşı çıktı. Genel Başkan Yardımcıları Melen ve Paksüt Uşak'ta bir demeç verdiler ve AP. iktidarının izlediği yanlış politikanın Türkiyeyi bu günlere getirdiğini söylediler.

Melen **«Paramızın dış değeri üzerinde ciddi bir operasyon yapılmasını zaruri hale getiren nedenlerin başında bizzat Sayın Demirel'in başkanlık ettiği hükümetlerin beş yıl içinde izledikleri hatalı mali ve iktisadi politika gelir»** dedi.

ÖZEL SEKTÖR

Para ayarlaması üzerine özel sektör derhal harekete geçti ve ilk olarak tekstil fabrikalarının mamullerine zam yapıldı. Sanayi Bakanı Kılıç, her nekadar bu zamların zamansız ve gereksiz olduğunu söylemesine rağmen derhal uygulandı. Bakan, özel sektör fabrika sahipleri ile bir görüşme yapacağını ve uygulanmamasını sağlamaya çalışacağını da sözlerine ekledi. Ancak zam durdurulamadı. Arkadan da lastik fiyatları arttırıldı.

Son ekonomik kararların sun'i fiyat artışlarını önlemek amacıyla Ankara ve İstanbul Valilikleri de harekete geçti. Valilerin başkanlıklarında yapılan toplantılarda, alınacak tedbirler tespit edildi, piyasa kontrollerinin sık ve tesirli yapılması kararlaştırıldı.

Zam furyası içinde Ticaret Bakanı Gürhan Titrek'in bir demeci dikkate değerdi. Bakan, **«Haksız zamlar yaparak kazanç peşinde koşanlar için zecri tedbirler alınacaktır. Tüccar ve esnaf zam yaparken halkı düşünmelidir»** diyor devalüasyon kararının zorunluk içinde alındığını belirtiyordu. Titrek daha da ileri giderek **«Alınan tedbirler başarılı olmazsa batarız»** ikazını da yapıyordu.

Daha sonraki günler, Bakanlar, yurdun çeşitli bölgelerine gruplar halinde dağılarak devalüasyon kararlarının etkilerini görmek ve sanayicilerle toplantılar yapmak üzere harekete geçtiler. İlk toplantı İzmir'de sanayicilerle yapıldı. Basma gizli tutulan bu toplantılarda, hükümetin sanayicilerden zamlardan kaçınmalarını sağlık verdiği öğrenildi.

BİR BAŞKA YOL

Sanayiciler belki kısa bir süre için zamlardan fedakarlık yapabilirlerdi, ancak bir başka yol izlemeyi de unutmadılar. Bunlardan ilki İzmir'de görüldü ve bazı sınai kuruluşlarda çalışan işçilerin tasfiyesine başlandı. Özellikle montaj sanayiinde çok sayıda işçinin işine son verildi. Konu ile ilgili bir basın toplantısı yapan Türk-İş Üçüncü Bölge Temsilcisi Şükrü Gülmeriç, devalüasyonun hayat pahalılığını gittikçe arttırdığını, hükümetin kısa zamanda gerekli ve yeterli tedbirleri almadığı takdirde, işsizliğin had safhaya gireceğini söyledi.

Bu arada Başbakan Demirel radyoda iki konuşma yaparak vatandaşlara devalüasyon kararının nedenlerini ve alınacak tedbirleri açıkladı.

Ancak Ağustos ayı sona ererken, devalüasyonun etkisini hafifletecek tedbirler kendisini hissettirmedi ama, İçişleri Bakanlığı valiliklere birer genelge göndererek adeta **«polisiye»** tedbirlerle piyasanın kontrolünü istedi.

Sözleşmeler

On sendika toplu sözleşme imzaladı...

Türk-İş'e bağlı on kuruluş, Ağustos ayı içinde oniki işyeri ile sözleşme imzaladı.

Türkiye Sağlık İşçileri Sendikası, Denizcilik Bankası arasında iki aydan beri devam eden toplu sözleşme görüşmelerini 11 Ağustos'ta sona erdirdi ve Bankanın İstanbul Karaköy'deki hastanesinde çalışan üyelerine ayda 125 lira ücret zammı, sosyal haklar elde etti. İki yıl süreli sözleşme 1 şubat tarihinden itibaren geçerli olacak ve biriken farklar toptan ödenecek.

BASIN-İŞ SENDİKASI ÜÇ SÖZLEŞME İMZALADI

Türkiye Basın-İş Sendikası. Ağustos ayı içinde çeşitli işyerleri ile üç sözleşme imzaladı.

Banknot Matbaasında çalışan 350 işçi adına Merkez Bankası ile yapılan sözleşmeden üyeler günde 18-22 lira arasında zam aldılar.

Sendika ikinci sözleşmesini Ege Basımevi ile yaptı, ücret zammı aldı. Bu arada yeni sosyal haklar da sözleşmede yer aldı.

Basın-İş Sendikası, Maden Teknik Arama Enstitüsü Basımevinde çalışan 21 teknisyen adına yaptığı sözleşme görüşmelerini de Ağustos ayı başlarında olumlu sonuçlandırdı. Yeni sözleşme ile, yövmiyeler birinci yıl 4, ikinci yıl da 6 lira olmak üzere 10 lira arttırıldı, kıdemi 3 yıldan fazla olanların yövmiyelerine 3 lira zam yapıldı, çocuk parası 30 liraya çıkarıldı aile yardımı da 5000 lira olarak tespit edildi.

TÜMTİS'İN SÖZLEŞMESİ

Türkiye Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası Ankara Bölge Şubesi de, Sanayi Nakliyat şirketi ile iki yıl süreli sözleşmesinde üyesi işçilerine 150 lira zam sağladı, diğer sosyal yardımlarda da artış elde etti.

TES-İŞ FEDERASYONUNUN SÖZLEŞMESİ

Türkiye Enerji, Su, Gaz, YSE ve DSİ İşçi Sendikaları Federasyonu (TES-İŞ) Elektrik İşleri Etüd İdaresi ile merkez atölye, ambar, Adana Rasat Bölgeleri, Beypazarı, Karaburun, İkizdere ve Sevinç Sondaj kamplarında çalışan üyeleri adına sözleşme yaptı.

Federasyondan yapılan açıklamaya göre, daha önce işkolu esasına göre yapılan ve 250 kuruş olarak saptanan ücret zammı, bu defa 4 lira da arttırılarak 6,5 liraya yükseltildi, çocuk parası da 15 liradan 25 liraya çıkarıldı. Sözleşme ile sosyal haklar da sağlandı.

LİKAT-İŞ SENDİKASI DDY İLE ANLAŞTI

Likat-İş Sendikası ile Devlet Demiryolları arasındaki sözleşme Ağustos ayında imzalanarak 2500 işçi ücret artışı ve sosyal haklar elde etti.

Görüşmeler sekiz saat gibi kısa bir süre içinde tamamlandı.

ÇİMSE-İŞ SENDİKASININ YAPTIĞI SÖZLEŞME

Türkiye Çimento, Seramik ve Toprak Sanayii İşçileri Sendikası (Çimse-İş) İstanbul'da kurulu Yıldız Porselen fabrikası ile dördüncü dönem toplu sözleşmesini imzaladı.

270 üyenin yararlandığı bu sözleşme ile işçilerin saat ücretlerine ilk yıl 40, ikinci yıl da 15 kuruş olmak üzere 55 kuruş zam alındığı, 350 kuruş olan yemek parası 5 liraya çıkarıldı. Ayrıca ücretli izinlere 5'er gün eklendi ve sosyal haklarda da yeni hükümler sağlandı.

TEZ BÜRO-İŞ SENDİKASI MPM. İLE SÖZLEŞME YAPTI

Tez Büro-İş Sendikası ile Milli Prodüktivite Merkezi (MPM) arasında bir aya yakın süreden beri devam eden toplu iş sözleşmesi görüşmeleri Ağustos ayı ortalarında sona erdi.

İki yıl süre için yapılan sözleşme ile, uzman ve uzman yardımcılarına birinci yıl 300, ikinci yıl 200 lira ücret zammı, müstahdem, kaloriferci ve diğer personele birinci yıl 200, ikinci yıl da 100 lira, bunların dışında kalanlara da birinci yıl 275, ikinci yıl 175 lira ücret zammı sağlandı. 25 lira çocuk, 4 lira yemek parası, elbise ve diğer sosyal haklar elde edildi.

TEKSİF SENDİKASININ TOPLU SÖZLEŞMESİ

Teksif Sendikası, Çukurova Sanayii işyeri ile 3000 üyesi adına sözleşme yaptı ve 5 lira zam elde etti. İki yıl süreli bu sözleşme ile ileri sosyal haklar da sağlandı.

MADEN FEDERASYONU GARP LİNYİTLERİ İLE SÖZLEŞME İMZALADI

Türkiye Maden İşçi Sendikaları Federasyonu, Garp Linyitleri Müessesesi ile işkolu ve işyeri seviyesindeki sözleşmesini Ağustos ayı içinde imzaladı. Yeni sözleşme ile ocak dışı işçilere 6 lira, ocak içi işçilere 7 lira ve kalifiye işçilere 4 lira zam ile birlikte yeni sosyal haklar sağlandı.

Bu sözleşmeden Garp Linyitlerinde çalışan 7 bin işçi yararlandı.

GENEL-İŞ'İN SÖZLEŞMESİ

Türkiye Genel Hizmetler Sendikası (Genel-İş) bir süreden beri Beypazarı Belediyesi ile sürdürdüğü toplu sözleşme görüşmelerini Ağustos ayı içinde sonuçlandırdı. Belediyede çalışan tüm işçilere kademeli olarak 100 lira ücret zammı ile sosyal haklar sağlandı.

TÜRKİYE'DEKİ 3,5 MİLYON ÇİFTÇİ AİLESİNDEN BÜYÜK BİR KISMININ KULLANDIĞI SABAN...

«Tarım Reformu» Kanunu ön tasarısı hazırlandı...

Radyonun haber bültenini dinleyenler bir hayli şaşırdılar. Spıker, Tarım Bakanlığı tarafından hazırlanan, **«Tarım Reformu Kanunu Ön Tasarısı»**nı okuyor ve geniş bilgi veriyordu.

Uzun yıllar tarım reformu, toprak reformu münakaşaları yapılırken, haberin böylesine ani olarak çıkmasının gereği pek anlaşılamadı. Aslında tarım reformu tasarısının gerekçesini okuyanlar, bugüne kadar yapılan münakaşaların havanda su dövmekten ileri gitmediğini anlayacaklardı. Çünkü her iki tasarının bazı ortak noktaları vardı ve yapılmak istenen de aynı idi.

Tarım Bakanlığınca hazırlanarak Başbakanlığa verildiği bildirilen **«Tarım Reformu Ön Tasarısı»** özel kişilere ait belli ölçünün üstündeki tarım topraklarının kamulaştırılarak topraksız çiftçiye dağıtılmasını öngörüyordu.

TASARININ GEREKÇESİ

Tasarının gerekçesinde verilen bilgiye göre, 1963 yılında yapılan tarım sayımı, Türkiye'de 3,5 milyon çifti ailesi bulunduğunu ortaya koydu. Bunların 2 milyon 100 bini, 50 dönümden az toprağa sahip. 309 bin çiftçi ailesinin ise, hiç top-

KADIN İŞÇİLER TARLADA ÇALIŞIRKEN
TOPRAKSIZLARIN ÇİLESİ

rakılıyor. Kalan topraklarda sebzecilik, bağcılık ve meyvecilik yapılıyor.

97 esas ve iki geçici maddeden meydana gelen Tarım Reformu Kanunu Ön Tasarısı, çiftçinin topraklandırılmasını, tarım işletmelerinin düzenlenmesini, arazi toplulaştırılmasını ve çiftçilere verilecek kredilerin yeni esaslara bağlanmasını öngörüyor.

Ön Tasarı Bakanlar Kurulu tarafından benimsenir ve Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilirse, devletin elindeki bir kısım tarım topraklarıyla, kamulaştırılacak tarım toprakları topraksız ya da yeter toprağı olmayan çiftçilere dağıtılacak.

Ön Tasarı kanunlaşırsa, kişilerin mülkiyetinde bulunan büyük tarım arazilerinin 5 bin dönümden fazlası kamulaştırılacak. Kiraya ve ortağa verilen tarım arazilerinden verimli işletenleri 2 bin dönümden fazlası, verimli işletilmeyenlerin sulanmayan bölgelerde 500, sulanabilen bölgelerde ise 100 dönümden fazlası aynı şekilde kamu için alınabilecek. Mal sahibi tarafından verimsiz olarak işletilen arazinin sulanmayan bölgelerinde bin, sulanabilen bölgelerde 200 dönümden fazlası da kamulaştırılabilecek.

VERİMLİ İŞLETME

Askerlik, uzun süreli hastalık, ya da sakatlık gibi sebepler dışında üst üste üç yıl işlenmeyen tarım arazileri de devlet tarafından alınabilecek.

Bir arazinin verimli işletme şartları, Tarım ve Köy İşleri Bakanlıklarınca hazırlanacak yönetmelikle belirtilecek. Arazilerini, bu yönetmelikte gösterilen esaslara göre verimli olarak işletmeyenlere verimli işletme kurabilmeleri için iki yıl süre tanınacak. Bu süre sonunda da verimli işletme kuramayanların toprakları kamulaştırılacak.

KAMULAŞTIRMA

Kamulaştırılacak tarım arazilerinin gerçek değerleri, Köy İşleri Bakanlığı koordinatörlüğü ile kurulacak özel komisyonlarca tespit edilecek.

Kamulaştırmada her türlü ya-

GÜNEYLİ BİR PAMUK İŞÇİSİ
Kavurucu sıcağın altında boğaz tokluğuna

rağı yok. Ayrıca her yıl 60-70 bin aile çiftçi nufusuna ekleniyor.

Tarım Reformu Kanunu Ön Tasarısının gerekçesinde bu bilgi verildikten sonra şöyle deniliyor:

> «Devlete ait, ziraata elverişli bulunup da işlenmeyen arazi hemen hemen yok gibidir. Halen çeşitli yollarla dağıtılan hazine arazilerinden, ıslah yolu ile yeniden kazanılmış olanlar hariç ,geri kalanların dağıtımı da yeniden bir topraklandırmadan ziyade esasen işlenmekte olan toprakların işleyenler adına hukuki bakımdan değerlendirilmesinden ibarettir.»

TARIM ARAZİSİ

Bugün Türkiye'de 27 milyon 443 bin hektar tarım arazisi bulunuyor. Bunların 15 milyon 907 bin hektarına hububat ekiliyor. 8 milyon 824 bin hektar ise nadasa bı-

pı ve tesislerin bedelleriyle küçük çiftçilerin arazi bedellerinin tamamı peşin olarak ödenecek. Büyük toprak sahiplerinde, toprağını kendisi işleten çiftçilere arazi bedelinin 100 bin liraya kadar olan bölümü, toprağını kendisi işletmeyen çiftçilere de arazi bedelinin 75 bin liraya kadar olan bölümü ilk anda verilecek. Arazi bedelinin kalan bölümü her biri 50 bin liradan az olmamak ve on yılı geçmemek üze re on eşit taksitte ödenecek. Bu ödemeler için kamulaştırma sırasında hak sahiplerine bono verilecek. Yüzde 6 faizli olacak bu bonolarda, paranın değerinde meydana gelecek düşmeler de hesaplanacak.

Arazisi kamulaştırılanlardan, Tarım Bakanlığınca uygun görülen alanlarda tarımla ilgili sanayi tesisleri kurmak isteyenlere, kamulaştırma bedelinin bir milyon liralik bölümü, tesisin kurulacağı süre içinde taksitle ödenecek.

TOPRAĞIN DAĞITILMASI

Devletin elinde bulunan, ya da kamulaştırılan tarım arazisi öncelik sırasına göre, işletmesi yeterli hale getirilebilecek çiftçilere, toprağı bulunmayan çiftçilere ve bir yerden başka bir yere taşınan çiftçilere dağıtılacak.

Toprak isteyen çiftçilere, bulundukları yerde dağıtılacak toprak yoksa, başka bir yerden toprak verilecek ve çiftçiler o bölgeye yerleştirilecek.

Çiftçilere dağıtılacak topraklar verimli bir şekilde işletilmezse, bu topraklar daha sonra mahkeme kararı ile kendilerinden alınacak.

Mal sahipleri tarafından satışı teklif edilen tarım arazileri de Köyişleri Bakanlığınca satın alınarak, çiftçilere dağıtılacak. Çiftçiye toprak dağıtımında yeterli işletme şartları esas alınacak. Yeterli işletme sınırı, arazinin sulama durumuna göre 15 ilâ 500 dönüm arasında tespit edilecek.

TARIM KREDİLERİ

Arazi değerlendirme kredisi ile öteki kredilerin dağıtımında tarımla ilgili tahsil yapanlara öncelik tanınacak. Çiftçilere dağıtılacak arazi, yapı ve tesislerin bedeli

MESUT BİR ÇİFTÇİ
Toprağı ve aleti var...

20 yılda ve 20 eşit taksitle faizsiz olarak alınacak. Güç durumdaki çiftçilerin ödeme süresi 30 yıla kadar uzatılabilecek.

Tarım Reformu Kanunu Ön Tasarısı, yeter gelirli tarım işletmelerinde işletme sahibine ait toprak, yapı, hayvan ve işletme araçlarının mirasçılar arasında paylaşılamayacağını öngörüyor. Mirasçılar, işletmenin yeterliğini bozmamak için aralarında anlaşmak zorunda kalacak. Ön Tasarı kanunlaşırsa, çiftçilere toprak dağıtılması ve kredi verilmesi için Ziraat Bankası'nda bir özel fon kurulacak. Yan gelirlerden başka, bu özel fona her yıl 500 milyon liradan az olmamak üzere ödenek ayrılacak.

Ayrıca, kiracılık ya da ortaklık anlaşmaları yeniden düzenlenecek. Kira ve ortakçılık süresi dört yıldan az olmayacak.

Taban fiyatları da değişik bir biçimde ilân edilecek. Buna göre, çok yıllık bitkilerde ürünün olgunlaşmasından, tek yıllık bitkilerde ise ekimden en geç bir yıl önce taban fiyatları açıklanacak.

Ön Tasarı, kanunun kapsamına giren davaların görülmesi için Tarım Mahkemeleri kurulmasını da öngörüyor. Bu mahkemeler tek yargıçlı ve Asliye Ceza Mahkemesi niteliğini taşıyacak.

Tarım Reformu'nun kapsadığı işlemler her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olacak.

BİR ÖĞLE TATİLİNDE İSTİRAHAT
Yine toprak ve saman...

KIZGIN GÜNEŞ ALTINDA İKİ TARIM İŞÇİSİ
Dökülen ter kimin için!..

Ön Tasarı, bu hükümlere aykırı davrananlara uygulanması istenen bazı cezaî hükümleri de kapsıyor.

....

Yıllarca tartışması yapılan bir konu toprak... Politikacılar başta olmak üzere çeşitli kuruluşlar toprak reformu - tarım reformu çatışması içinde. Anayasanın gereği olan topraksız köylüyü toprak sahibi yapabilmek için hangisinin uygulamaya konacağı üzerinde henüz ortak bir görüşe sahip değiller.

Ancak unutmamak gerekir ki, sosyal adaletin gerçekleştirilmesi, tam çalışmanın sağlanması, milli gelirin artması ve herkesin insanlık haysiyetine yaraşır bir hayat seviyesine ulaşması için, birçok ülkelerin yaptığı gibi Toprak Reformunun gerçekleştirilmesi zorunluğu var. Bazı çevreler toprak reformundan önce, tarım reformunu benimsemekte ve bunun savunmasını yapmaktadır. Ne var ki, bugün elimizde olanı ile Tarım Reformu Kanunu Ön Tasarısı, gerçekleştirilmesi düşünülen Toprak Reformundan değişik hükümler getirmiyor. Adı **«Tarım Reformu»** olan bir **«Toprak Reformu»** hazırlığı...

İtalyan, Birleşik Arap Cumhuriyeti ve İngiliz Sendikacıları Türk-İş'te

Türk-İş ve Türk-İş'e bağlı sendikaların konuğu olarak yurdumuzu ziyaret etmekte bulunan İtalyan ve Birleşik Arap Cumhuriyeti Sendikacılarından kurulu heyetler Türk-İş Genel Merkezinde Türk-İş yöneticileriyle görüşmüşlerdir.

Birleşik Arap Cumhuriyeti İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkan Vekili Abbas Mahmud İbrahim Başkanlığındaki PTT. Sendikası Yöneticilerinden Muhter Hasan Ali ve Ulaştırma Sendikası Başkan Vekili Hamid Abd Elselem Bekir'den kurulu Birleşik Arap Cumhuriyeti İşçi Sendikaları Konfederasyonu heyeti, Türk-İş Genel Merkezini ziyaret etmiş, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç ve Mali Sekreter Ömer Ergün'le bir süre görüşmüşlerdir.

İtalyan Elektrik İşçileri Sendikaları Federasyonu Uluslararası Genel Sekreteri Sironi Luigi ve ayni sendikanın ulusal sekreteri Enrico Valeali'den kurulu İtalyan Sendikacılar heyeti de Türk-İş Genel Merkezine gelerek, Genel Sekreter Halil Tunç'la görüşmüş ve İtalyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun gönderdiği bir şildi vermişlerdir.

Bu arada Genel-İş'in davetlisi İngiliz Sendikacıları da Türk-İş'i ziyaret etmişlerdir.

Resimlerde konuk sendikacılar görülüyor...

İTALYAN SENDİKACILAR

MISIRLI SENDİKACILAR

İNGİLİZ SENDİKACILAR

Türkiye' de şeker sanayiinde ilk grev Şeker-İş Sendikası tarafından Ağustos ayı içinde yapıldı. Dört gün devam eden grevden sonra anlaşma sağlandı..

